

Utrikesutskottets betänkande 2019/20:UU10

Verksamheten i Europeiska unionen under 2019

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna. Med anledning av motionsyrkanden föreslår utskottet också ett tillkännagivande till regeringen om en global EU-sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter. I en reservation (S, V, MP) föreslås att riksdagen inte ska göra ett tillkännagivande. Utskottet föreslår att riksdagen ska avstyrka övriga motionsyrkanden.

Regeringens skrivelse täcker hela EU:s verksamhet och är tillbakablickande. Utskottet har utifrån motionsyrkandenas innehåll valt att dela in det här betänkandet i nio avsnitt. Dessa är EU:s övergripande utveckling och inriktningen på klimatarbetet; EU:s utvidgning; utrikes- och säkerhetspolitik; EU:s bilaterala och regionala förbindelser inklusive grannskapspolitiken och det östliga partnerskapet; den gemensamma handelspolitiken; EU som global utvecklingsaktör; budget och finansiella frågor; brottsbekämpning, gränsskydd, asyl och migration samt jämställdhet, forskning och transport.

Sammanfattningsvis bekräftar utskottet att EU-medlemskapet ger Sverige en större möjlighet att vara med och utforma politiken på europeisk och global nivå. EU är enligt utskottet det bästa verktyget för att hantera gränsöverskridande utmaningar och garantera fred, demokrati, säkerhet och tillväxt.

I betänkandet finns tolv reservationer (S, M, SD, C, V, KD, L, MP) och ett särskilt yttrande (V).

Behandlade förslag

Regeringens skrivelse 2019/20:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2019.

Ett sjuttioal yrkanden i följdmotioner.

Ett yrkande i en motion väckt med anledning av en händelse av större vikt.

Ett femtioal yrkanden från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	8
Utskottets överväganden.....	9
EU:s övergripande utveckling	9
EU:s utvidgning.....	13
EU:s utrikes- och säkerhetspolitik.....	16
EU:s bilaterala och regionala förbindelser	19
Den gemensamma handelspolitiken	24
EU som global utvecklingsaktör.....	26
Budget och finansiella frågor	28
Brottsbekämpning, gränsskydd, asyl och migration	31
Jämställdhet, forskning och transport.....	36
Övriga yrkanden	39
Reservationer	40
1. EU:s övergripande utveckling, punkt 1 (C).....	40
2. EU:s utvidgning, punkt 2 (V)	40
3. EU:s utvidgning, punkt 2 (L).....	41
4. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 (KD).....	42
5. En global EU-sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 4 (S, V, MP)	43
6. En global EU-sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 4 (SD).....	43
7. En nationell sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 5 (M).....	44
8. En nationell sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 5 (SD).....	45
9. En nationell sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 5 (C, L).....	46
10. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 6 (M, C).....	46
11. Brottsbekämpning, gränsskydd, asyl och migration, punkt 10 (SD) ...	47
12. Brottsbekämpning, gränsskydd, asyl och migration, punkt 10 (V).....	49
Särskilt yttrande.....	50
EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 (V)	50
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	52
Skrivelsen.....	52
Följdmotionerna	52
Motion väckt med anledning av händelse av större vikt	57
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	57
<i>Bilaga 2</i>	
Övriga yrkanden som avstyrks av utskottet	63

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. EU:s övergripande utveckling

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 5 och 10,

2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 4 och

2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 1 (C)

2. EU:s utvidgning

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:767 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 13 i denna del,

2019/20:3356 av Yasmine Posio m.fl. (V) yrkande 11,

2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 8 och

2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 i denna del.

Reservation 2 (V)

Reservation 3 (L)

3. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 10,

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 4 och

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8.

Reservation 4 (KD)

4. En global EU-sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en global EU-sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 5,

2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 5 i denna del och

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 3 i denna del och avslår motion

2019/20:763 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 5 (S, V, MP)

Reservation 6 (SD)

5. En nationell sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:763 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,

2019/20:2827 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 3,

2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 5 i denna del och
2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 3 i denna del.

Reservation 7 (M)

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (C, L)

6. EU:s bilaterala och regionala förbindelser

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 13 i denna del,
2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 9 och 10,
2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 11,
2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 3 i denna del,
2019/20:3357 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 13, 15 och 19,
2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 13 och
2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 11.

Reservation 10 (M, C)

7. Den gemensamma handelspolitiken

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 12,
2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 5 och
2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 9.

8. EU som global utvecklingsaktör

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:219 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 10,
2019/20:3356 av Yasmine Posio m.fl. (V) yrkande 10,
2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 16 och 17 samt
2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 10.

9. Budget och finansiella frågor

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 1 och
2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2 i denna del, 15
och 20.

10. Brottsbekämpning, gränsskydd, asyl och migration

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:3502 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 7,
2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 7 och 22–24
samt
2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 23–27 och 29.

Reservation 11 (SD)

Reservation 12 (V)

11. Jämställdhet, forskning och transport

Riksdagen avslår motion

2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 31, 35 och 37.

12. Övriga yrkanden

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

13. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2019/20:115 till handlingarna.

Stockholm den 4 juni 2020

På utrikesutskottets vägnar

Hans Wallmark

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Hans Wallmark (M), Olle Thorell (S), Kerstin Lundgren (C), Janine Alm Ericson (MP), Robert Halef (KD), Joar Forssell (L), Lotta Johnsson Fornarve (V), Karin Enström (M), Lotta Finstorp (M), Per Lodenius (C), Helene Hellmark Knutsson (S), Ida Karkiainen (S), Isak From (S), Joakim Sandell (S), Angelika Bengtsson (SD), Ebba Hermansson (SD) och Fredrik Lindahl (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Enligt 9 kap. 21 § riksdagsordningen ska regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för EU-samarbetet och redovisa sitt agerande i Europeiska unionen (EU) samt varje år lämna en skrivelse till riksdagen med en berättelse om verksamheten i EU. Regeringen har i år gjort detta genom att överlämna skrivelse 2019/20:115. I detta betänkande behandlar utskottet skrivelsen och ett sjuttiotal yrkanden i följdmotioner som har väckts med anledning av denna. Utskottet behandlar även ett femtiotal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2019/20 som berör samarbetet inom EU inom utskottets beredningsområde. Dessutom behandlas ett yrkande i en motion som har väckts med anledning av en händelse av större vikt.

Regerings skrivelse är tillbakablickande och täcker alla EU:s verksamhetsområden. Utskottet har utifrån motionsyrkandenas innehåll valt att dela in betänkandet i nio avsnitt. Till skillnad från tidigare år har utrikesutskottet inte berett övriga utskott tillfälle att yttra sig över skrivelsen och följdmotionsyrkanden inom deras respektive beredningsområden. Inte heller har EU-nämnden beretts tillfälle att yttra sig över skrivelsen. Anledningen är bl.a. att utrikesutskottet inte har velat belasta övriga utskott och EU-nämnden med beredningsarbete i en situation där hanteringen av coronapandemin påverkar riksdagens arbetsformer. Utrikesutskottet har i stället valt att i relevanta fall beakta de övriga utskottens befintliga behandlingar.

Utskottet har fortlöpande under 2019 följt aktuella EU-frågor genom föredragningar av representanter för Utrikesdepartementet inför utrikes- och biståndsrådsmöten. Dessutom har utskottet fått föredragningar om särskilda aktuella EU-frågor av regeringsföreträdare. Den 12 februari 2019 informerades utskottet av EU-minister Hans Dahlgren om brexit och processen kring EU:s framtidsfrågor. EU-ministern informerade om EU:s framtid även den 2 maj 2019 och om såväl framtidsfrågorna som förberedelserna för brexit den 17 september 2019. Den 5 december 2019 informerade EU-ministern utskottet om kommissionens arbetsprogram för 2020, och den 23 januari 2020 överlade EU-ministern med utskottet om konferensen om EU:s framtid. Information om EU:s framtida relation med Storbritannien gav EU-ministern den 28 maj 2020.

Avtalet om politisk dialog och samarbete mellan EU och Kuba fick utskottet information om vid sammanträdena den 14 mars, den 4 april och den 10 oktober 2019. Vid sammanträdet den 4 april 2019 informerade även statsrådet Isabella Lövin om kommissionens meddelande om ett hållbart Europa 2030. EU:s och medlemsstaternas stöd till utvecklingsländerna i genomförandet av Agenda 2030 var tema för information från Utrikesdepartementet den 13 juni 2019, och den 24 oktober 2019 informerades utskottet om förbindelserna mellan EU, Latinamerika och Västindien. Biståndsministern informerade

utskottet den 2 april 2020 om EU:s globala svar på covid-19-pandemin och den 16 april 2020 fick utskottet ytterligare skriftlig information i frågan.

Utskottet fick information om en global EU-sanktionsregim för mänskliga rättigheter från Utrikesdepartementet vid sammanträdena den 11 april och 12 september 2019 samt den 13 februari 2020.

Den 8 oktober 2019 informerade utrikesminister Ann Linde utskottet om situationen i Syrien. Regeringens ståndpunkt i fråga om Syrien inför ett stundande utrikesrådsmöte var föremål för en överläggning med utrikesministern den 11 oktober 2019. Den 28 januari 2020 genomförde utskottet en överläggning i frågan om effektivisering av beslutsfattandet inom EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Den 13 februari 2020 informerade utrikesministern utskottet om Ryssland m.m., och den 19 mars 2020 gav utrikesministern utskottet information om EU:s utvidgning och västra Balkan. Vidare överlade utskottet med regeringen den 10 mars 2020 om budgetrubriken Grannskapet och omvärlden i EU:s nästa fleråriga budgetram för perioden 2021–2027. EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati 2020–2024 och ett förslag om fastställande av strategiska mål inom handlingsplanen var föremål för information från utrikesdepartementet vid sammanträdet den 14 maj 2020.

Utskottet fick också vid sammanträdena den 19 september, 1 oktober och 22 oktober 2019 information från Utrikesdepartementet och Försvarsdepartementet om olika europeiska försvarssamarbeten och om internationella insatser.

Talmannen och utrikesutskottet stod den 5 november 2019, i samband med det östliga partnerskapets 10-årsjubileum, gemensamt värd för ett seminarium i riksdagen, vid vilket utrikesministrar från Armenien, Azerbajdzjan och Ukraina deltog och där parlamentsledamöter från alla sex av det östliga partnerskapets länder deltog.

Ledamöter från utrikesutskottet och försvarsutskottet deltar återkommande i interparlamentariska möten om EU:s gemensamma utrikes- och försvarspolitik. Under 2019 genomfördes sådana möten i Bukarest den 7–8 mars, i Helsingfors den 4–6 september och i Bryssel den 4 december. I Bukarest genomfördes även en interparlamentarisk konferens om EU:s framtid den 1–2 april 2019. Ledamöter från utrikesutskottet deltog också i en interparlamentarisk konferens om utrikes- och säkerhetspolitiken i Zagreb den 2–4 mars 2020.

Utrikesutskottet har tagit emot ett antal besök med koppling till EU-frågor. Vid ett möte den 26 mars 2019 tog ledamöter i utskottet emot Zoltán Kovács, statssekreterare med ansvar för internationella förbindelser i den ungerska regeringen. Den 24 april 2019 tog utskottet emot ett antal ledamöter från den tyska förbundsdagens EU-utskott. Utskottets ordförande tog den 4 oktober 2019 emot Sibylle Sorg, chef för EU-enheten vid tyska utrikesdepartementet. Den 23 oktober 2019 tog utskottet emot ett besök av EU:s särskilda representant för fredsprocessen i Mellanöstern, ambassadör Susanna Terstal. EU:s chefsförhandlare för de framtida förbindelserna med Storbritannien, Michel

Barnier, besökte utskottet den 9 januari 2020. Den 6 februari 2020 fick utskottet en föredragning av kommissionär Ylva Johansson om kommissionens arbetsprogram för 2020 och om kommissionärens ansvar för de inrikes frågorna.

I ärendet har utskottet även tagit del av kommissionens allmänna rapport om EU:s verksamhet 2019, C(2020) 860.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i EU under 2019. Skrivelsen ger en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, av det ekonomiska och sociala samarbetet, av det rättsliga och inrikes samarbetet samt av verksamheten i unionens institutioner. I skrivelsen tar regeringen upp beslut och händelser i EU och redovisar bredden av samarbetet utifrån verksamheten i Europeiska rådet och ministerrådets tio olika sammansättningar.

Utskottets överväganden

EU:s övergripande utveckling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om EU-samarbetets inriktning och utveckling.

Jämför reservation 1 (C).

Skrivelsen

I skrivelsens del 1 redogör regeringen för den övergripande utvecklingen i EU. Där beskrivs översiktligt utvecklingen inom ett antal centrala politikområden och hur regeringen har lämnat information till och genomfört överläggningar och samråd med riksdagen. Även frågor som rör möten i Europeiska rådet och EU:s framtid avhandlas.

I del 2 återfinns beskrivningar av verksamheten inom olika områden av övergripande karaktär. Det gäller t.ex. arbetet med rättsstatens principer, EU:s fleråriga budgetram, den nya tillväxtstrategin gröna given och frågor om bättre lagstiftning.

I skrivelsens del 12 redogör regeringen för EU-institutionernas verksamhet och för arbetet med öppenhet och insyn.

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 5 anförs att EU ska vara rustat för att kunna möta gränsöverskridande hot och utmaningar. Motionärerna anser att det kan innebära en breddning av EU:s uppgifter. Som exempel på områden där en bättre samverkan inom EU är nödvändig nämner motionärerna bl.a. brottsbekämpning, migration och miljö. I motionens yrkande 10 framhåller motionärerna att EU bör föregå med gott exempel genom att i handling och resultat visa att demokrati, mänskliga rättigheter, marknadsekonomi och klimatansvar är vägen framåt.

I kommittémotion 2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 4 föreslås att regeringen ska verka för att den europeiska gröna given ska innehålla bindande mål på 70 procents minskade koldioxidutsläpp till 2030 och noll-utsläpp till 2040. Motionärerna vill också se kompletterande mål för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen och menar att ambitiösa mål tydliggör behovet av att utforma en ny politik och nya instrument för stora grundläggande förändringar.

Lars Andersson m.fl. (SD) framhåller i kommittémotion 2019/20:3524 yrkande 1 bl.a. att samarbetet inom EU drastiskt måste ändra inriktning från fördjupning på fler politikområden till att i stället respektera medlemsstaternas

olikheter. Motionärerna vill se ett nytt EU-fördrag där medlemsstaterna återfår självbestämmande och EU:s formella makt begränsas till det mest grundläggande. Principen att beslut ska fattas så nära medborgarna som möjligt bör sättas i förrummet och det folkliga förtroendet behöver stärkas, menar motionärerna, bl.a. genom en demokratisering av EU-institutionerna.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet påminna om att den skrivelse som behandlas i betänkandet gäller verksamheten i EU under 2019 och att förslagen från allmänna motionstiden väcktes hösten 2019. Sedan dess har situationen förändrats till följd av det nya coronavirusets spridning över världen. Vilka lärdomar som kan dras från hanteringen av pandemin är för tidigt att säga. Utskottet noterar att Världshälsoorganisationens styrande församling den 19 maj 2020 uppmanade dels till ett fortsatt arbete för att identifiera virusets zoonotiska källa och på vilken väg det spridits till människor, inklusive om det innefattat mellanliggande värdar, dels till en oberoende och omfattande utvärdering av hur pandemin har hanterats. Vidare noterar utskottet att det inlets ett arbete inom Världsoorganisationen för djurhälsa (OIE) för att skapa bättre ordning i handeln med vilda djur för att bl.a. förbygga nya pandemier, även om det saknas fullständiga belägg för det nya coronavirusets ursprung.

I anslutning till detta noterar utskottet också att Europaparlamentet i en resolution den 17 april 2020 framhöll vikten av att EU uppmanar Kina att skapa fullständig klarhet kring pandemin. Därtill noterar utskottet att utrikesministern i ett svar på fråga 2019/20:1284 om det fransk-kinesiska P4-laboratoriet betonar vikten av internationellt samarbete och öppenhet från alla berörda länders sida och att regeringen även fortsättningsvis kommer att stödja arbetet med att öka kunskapen om smittans uppkomst och spridning och hur den bäst bekämpas. Först när vi har en sådan kunskap är det enligt utskottet möjligt att dra slutsatser om vilka åtgärder som kan behöva vidtas.

Det är också för tidigt att säga vilka långsiktiga konsekvenser som erfarenheterna av pandemihanteringen eventuellt kan få på EU-samarbetets övergripande utveckling. Utskottet kan dock förutse att krishanteringen kommer att ägnas betydande utrymme i nästa års skrivelse, om verksamheten i EU under 2020, och att utskottet då får anledning att återkomma till dessa frågor.

Med det sagt konstaterar utskottet att 2019 var ett händelserikt år inom unionen. I maj hölls val till Europaparlamentet med det högsta valdeltagandet på 20 år. Efter valet inleddes arbetet med att utse efterträdare till flera ledande positioner inom EU. Ursula von der Leyen nominerades och blev vald till kommissionsordförande, och Charles Michel valdes till ordförande för Europeiska rådet och eurotoppmötet. I överenskommelsen om tillsättningarna ingick också att Josep Borell skulle bli EU:s höga representant för utrikes frågor och att Christine Lagarde skulle bli ordförande för Europeiska centralbanken. Överenskommelsen träffades vid Europeiska rådets extra möte den 30 juni–2 juli 2019, under vilket regeringen genomförde ett flertal samråd

med EU-nämnden. Dagen efter toppmötet valde det nya parlamentet David Maria Sassoli till talman.

Som utskottet har konstaterat tidigare (bet. 2018/19:UU10) står EU inför komplexa politiska problem som tilltagande klimatförändringar, säkerhetspolitiska spänningar i EU:s närområden, internationell migration och ökade sociala och ekonomiska skillnader såväl inom EU som globalt. I ett osäkert omvärldsläge är ett starkt och enigt EU avgörande. I juni 2019 enades Europeiska rådet om en ny strategisk agenda för åren 2019–2024. Den kommer att styra rådets arbete och vägleda de övriga EU-institutionernas arbete. De fyra huvudsakliga prioriteringarna är

- att skydda medborgarna och friheterna
- att utveckla en stark och kraftfull ekonomisk bas
- att bygga ett klimatneutralt, grönt och rättvist Europa
- att främja Europas intressen och värden i ett globalt sammanhang.

Utskottet konstaterar att den strategiska agendan stämmer väl överens med regeringens prioriteringar för EU-samarbetet, som EU-ministern informerade utskottet om vid sammanträdet den 2 maj 2019 och som statsministern också redogjorde för i den EU-politiska deklaration som avgavs i kammaren den 13 november 2019, på dagen 25 år efter folkomröstningen om det svenska EU-medlemskapet.

Med anledning av 25-årsjubileet för det svenska EU-medlemskapet vill utskottet upprepa sitt uttalande i betänkande 2018/19:UU10 om att det svenska EU-medlemskapet ger Sverige en större möjlighet att vara med och utforma politiken på europeisk och global nivå. EU är det bästa verktyget för att hantera gränsöverskridande utmaningar som t.ex. klimatförändringar och internationell migration, liksom för att garantera fred, demokrati, säkerhet och tillväxt. EU-samarbetet bygger på gemensamma grundläggande värden som frihet, demokrati, jämställdhet och rättsstaten. Dessa värden utgör grunden för ett fungerande samarbete och för ett ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna och gentemot resten av världen. Liksom i utlåtande 2019/20:UU5 om kommissionens arbetsprogram 2020 och konferensen om EU:s framtid, anser utskottet att respekten för rättsstaten och de mänskliga rättigheterna utgör fundamentet i en demokrati. I sammanhanget noterar utskottet kommissionens meddelande COM(2019) 343 om en åtgärdsplan för att stärka rättsstatsprincipen inom unionen och de synpunkter som riksdagen lämnade i fråga om kommissionens förberedande arbete under våren 2019 genom konstitutionsutskottets utlåtande 2018/19:KU37.

I granskningen av kommissionens arbetsprogram för 2020 välkomnade utskottet också den nya kommissionens prioritering att stärka demokratin i Europa. Inom ramen för denna prioritering avser kommissionen bl.a. att lägga fram en handlingsplan för demokrati, en första årsrapport om rättsstatsprincipen och en strategi för genomförandet av stadgan om de grundläggande rättigheterna. Utskottet har förståelse för att kommissionen kan komma att behöva förändra tidsplanen för dessa och andra initiativ i arbetsprogrammet

till följd av coronakrisen. Samtidigt vill utskottet betona vikten av att arbetet för att stärka de grundläggande värdena fortsätter, kanske inte minst i ljuset av den rådande situationen. Utskottet välkomnar därför EU-institutionernas arbete med att följa vidtagna smittskyddsåtgärder och utvecklingen i övrigt utifrån detta perspektiv.

Vidare noterar utskottet att den nya kommissionen avser att fortsätta den föregående kommissionens arbete med att stärka subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i EU:s beslutsfattande. Utrikesutskottet uppmärksammar att konstitutionsutskottet i granskningen av detta arbete (utl. 2018/19:KU23) välkomnat kommissionens ambitionshöjning de senaste åren för att åstadkomma bättre lagstiftning, bl.a. när det gäller hur subsidiaritetsprincipen tillämpas och genom att stärka öppenheten och insynen i EU:s beslutsprocess.

Utrikesutskottet vidhåller uppfattningen att EU-samarbetet måste fortsätta att utvecklas och förbättras för att bibehålla sin legitimitet. Utskottet ser positivt på olika insatser för att öka informationen och kunskapen om EU och för att medborgare, civilsamhälle och näringsliv ska kunna kanalisera synpunkter. I skrivelsen redogör regeringen för sitt delaktighetsarbete. Utskottet förutsätter att Regeringskansliet fortlöpande strävar efter att ha effektiva kontakter med relevanta intressenter för att stärka regeringens beslutsunderlag i EU-arbetet och att riksdagen på lämpligt sätt får information om synpunkter som framförs i dessa kontakter.

Det är enligt utskottet viktigt att diskutera former för att öka den demokratiska legitimiteten i EU. Utskottet konstaterar att detta kan göras på olika sätt och med olika utgångspunkter, som tidigare har framförts i utlåtande 2019/20:UU5. Samtidigt vidhåller utskottet uppfattningen i utlåtandet att den förestående konferensen om EU:s framtid bör arbeta inom ramen för nuvarande fördrag och att inga fördragsändringar bör vara aktuella i nuläget.

Att visa globalt ledarskap för klimatet är som utskottet tidigare har framfört (bet. 2018/19:UU10) en av EU:s viktigaste uppgifter. Utskottet noterar att Europeiska rådet i december 2019 ställde sig bakom målet om ett klimatneutralt EU till 2050. Den nyutträdde kommissionen presenterade strax före toppmötet ett meddelande om den europeiska gröna given som en första färdplan för omställningen till en resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi med nettonollutsläpp till 2050 och där den ekonomiska tillväxten har frikopplats från resursförbrukningen. Meddelandet har granskats av miljö- och jordbruksutskottet som redovisar sina slutsatser i utlåtande 2019/20:MJU17, med reservationer av Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna samt särskilda yttranden av Vänsterpartiet och Liberalerna.

Som en del av den gröna given lade kommissionen den 4 mars 2020 fram ett förslag till europeisk klimatlag, COM(2020) 80. Förslaget syftar till att lägga fast klimatneutralitetsmålet till 2050 i EU:s lagstiftning och se över möjligheten att skärpa delmålet för 2030 till 50–55 procent minskade utsläpp. Utskottet konstaterar att regeringen i faktapromemoria 2019/20:FPM30 angett som svensk ståndpunkt att klimatlagen bör slå fast att EU ska uppnå

nettonollutsläpp senast 2050 och därefter uppnå negativa utsläpp i linje med Parisavtalets 1,5-gradersmål. Klimatlagen bör enligt ståndpunkten också ange ett skärpt mål till 2030 om minst 55 procent minskade utsläpp jämfört med 1990 års nivå. Regeringen förankrade denna ståndpunkt vid en överläggning i miljö- och jordbruksutskottet den 20 februari 2020. I denna del anmälde då Sverigedemokraternas ledamöter en avvikande ståndpunkt.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna 2019/20:3261 (C) yrkande 5 och 10, 2019/20:3523 (V) yrkande 4 och 2019/20:3524 (SD) yrkande 1.

EU:s utvidgning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om EU:s utvidgning.
Jämför reservation 2 (V) och 3 (L).

Skrivelsen

I skrivelsens avsnitt 10 beskrivs kortfattat situationen i Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo, Montenegro, Nordmakedonien, Serbien och Turkiet med koppling till utvidgningen. Därutöver beskrivs arbetet med samarbets- och verifikationsmekanismen för Bulgarien och Rumänien och EU:s finansiella stöd till västra Balkan och Turkiet.

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:767 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 anser motionärerna att EU:s förmedlemskapsstöd till Turkiet bör avvecklas och att medlemskapsförhandlingarna bör avslutas.

Även Håkan Svenneling m.fl. (V) förordar i kommittémotion 2019/20:3523 yrkande 8 att medlemskapsförhandlingarna med Turkiet ska frysas och att alla förmåner som förmedlemskapsprogrammet ger omedelbart ska dras in, eftersom det i dagsläget är uppenbart att Turkiet inte uppfyller de krav på demokratiska och mänskliga rättigheter som ställs på länder som vill bli medlemmar i EU.

Att förhandlingarna med Turkiet ska avbrytas krävs även av Johan Pehrson m.fl. (L) i partimotion 2019/20:2055 yrkande 13. I motionen framförs att EU ska bistå med aktivt stöd i länder som är villiga att göra de reformer som krävs för ett medlemskap och ställa tydliga och ambitiösa krav. Processen med EU-närmande ska dock kunna avbrytas när utvecklingen i ett land går åt fel håll.

I kommittémotion 2019/20:3356 av Yasmine Posio m.fl. (V) yrkande 11 framförs att Köpenhamnskriterierna behöver skärpas när det gäller hbtq-personers rättigheter så att det uttryckligen framgår att ett land som diskriminerar hbtq-personers rättigheter inte kan bli medlem i EU.

I kommittémotion 2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 anförs att utvidgningsprocessen har gått alltför snabbt och att EU i dag inte förmår att ta in fler medlemmar. I stället bör EU satsa på handeln med närliggande länder för att främja deras utveckling. Motionärerna anser också att Sverige bör verka för att avskaffa föranslutningsstödet till kandidatländer, som bör visa att de klarar att nå kriterierna för en anslutning till EU av egen förmåga.

Utskottets ställningstagande

Av skrivelsen framgår att kommissionen i maj 2019 presenterade det årliga utvidgningspaketet med bedömningar och rekommendationer om samtliga utvidgningsländers EU-närmanden det föregående året. I utvidgningspaketets övergripande meddelande rekommenderade kommissionen att medlemskapsförhandlingar skulle öppnas med Albanien och Nordmakedonien. Utskottet konstaterar att rådet i slutsatser den 25 mars 2020 gav klartecken till att inleda förhandlingar med de båda länderna.

I slutsatserna bekräftar rådet även en ny inriktning i utvidgningsarbetet i enlighet med det meddelande om en förbättrad anslutningsprocess som kommissionen presenterade i februari 2020, COM(2020) 57. Inriktningen innebär bl.a. ett tydligare fokus på grundläggande principer om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstaten. Förhandlingarna om dessa principer ska inledas först, avslutas sist och avgöra den övergripande takten för hela medlemskapsförhandlingen. Utrikesministern gav utskottet information om kommissionens meddelande och de planerade rådsslutsatserna den 19 mars 2020. Utskottet noterar att EU-nämnden, med avvikande mening från Sverigedemokraterna, dagen efter gav stöd för regeringens ståndpunkt gällande rådsslutsatserna. I ståndpunkten ingick att stödja en förhandlingsstart för Albanien och Nordmakedonien liksom att omhänderta förslagen i kommissionens meddelande om en förbättrad utvidgningsprocess. I ståndpunkten angavs vidare att föranslutningsstödet behövs för att hjälpa länderna i det omfattande reformarbete som krävs för deras närmande till EU. Utskottet noterar i sammanhanget att överenskommelsen om förbättringar av anslutningsprocessen innebär att EU-finansieringen ska kunna justeras upp eller ned för att svara mot framsteg eller avsteg i reformarbetet inom anslutningsprocessen. Vidare noterar utskottet den avvikande mening som Sverigedemokraternas ledamöter hade om föranslutningsstödet vid utskottets överläggning med regeringen den 10 mars 2020 om budgetrubriken Grannskapet och omvärlden i EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027.

Utskottet stöder ett tydligt EU-perspektiv för länderna på västra Balkan och anser i likhet med vad som anfördes i betänkande 2018/19:UU10 att arbetet för att uppmuntra samtliga länder på västra Balkan att ta steg mot ett EU-närmande bör fortsätta. Utskottet konstaterar att utsikterna till medlemskap driver på kandidatländernas reformarbete och leder till positiva demokratiska, politiska, ekonomiska och sociala förändringar. Utskottet anser att en tro-

värdig utvidgningspolitik förutsätter att EU står fast vid ingångna åtaganden. EU:s utvidgning är fortfarande ett viktigt instrument för att främja stabilitet och utveckling i EU:s närområde. Principer om konditionalitet och framsteg på egna meriter bör ligga till grund för den fortsatta processen. I sammanhanget noterar utskottet att inte alla medlemsstater har erkänt Kosovo. Utskottet konstaterar att frågan om att erkänna nya statsbildningar är en nationell angelägenhet för varje medlemsstat att ta ställning till men också att ett unisont erkännande skulle ge bättre förutsättningar för Kosovos EU-närmande. Vidare välkomnar utskottet ikraftträdandet i februari 2019 av det s.k. Prespaavtalet mellan Grekland och Nordmakedonien, som ett bevis på att erkännandefrågor går att lösa även om de är komplicerade och det kan ta tid.

Utskottet uppmärksammar att EU-fördragets artikel 49 anger att varje europeisk stat som respekterar och främjar EU:s grundläggande värden får ansöka om medlemskap i unionen. De grundläggande värdena anges i fördragets artikel 2 och omfattar bl.a. demokrati, rättsstaten och respekt för mänskliga rättigheter, inklusive minoriteters rättigheter. Enligt det första s.k. Köpenhamnskriteriet ska ett kandidatland uppvisa stabila institutioner som garanterar respekten för dessa rättigheter. Utskottet konstaterar att EU-rätten på området även omfattar EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, enligt vilken all diskriminering på grund av bl.a. kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning ska vara förbjuden. Utskottet vill framhålla vikten av att alla nödvändiga krav är uppfyllda innan ett land kan bli medlem, i enlighet med den gjorda översynen av utvidgningsprocessen.

Utskottet noterar att det av kommissionens meddelande i 2019 års utvidgningspaket, COM(2019) 260, framgår att anslutningsförhandlingarna med Turkiet i praktiken har avstannat och att inga ytterligare förhandlingskapitel kan komma i fråga för att öppnas eller avslutas.

Mot bakgrund av detta avstyrker utskottet motionerna 2019/20:767 (SD) yrkandena 1–2, 2019/20:2055 (L) yrkande 13 i denna del, 2019/20:3356 (V) yrkande 11, 2019/20:3523 (V) yrkande 8 och 2019/20:3524 (SD) yrkande 2 i denna del.

EU:s utrikes- och säkerhetspolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en global EU-lagstiftning för mänskliga rättigheter, s.k. Magnitskijlagstiftning, och tillkännager detta för regeringen. Riksdagen avslår motionsyrkanden i övrigt om EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, inklusive om en svensk Magnitskijlagstiftning.

Jämför reservation 4 (KD), 5 (S, V, MP), 6 (SD), 7 (M), 8 (SD) och 9 (C, L) samt det särskilda yttrandet (V).

Skrivelsen

I skrivelsens avsnitt 17 lämnar regeringen information om vad som har hänt inom EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik under 2019.

Motionerna

I partimotion 2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 10 framförs att EU ska ställa högre krav på demokrati i utrikespolitiken, bl.a. genom biståndet och olika avtal. Dessutom framförs att EU behöver ta steg mot att avskaffa enskilda länders veton inom utrikes- och säkerhetspolitiken, i första hand när det gäller sanktionsbeslut mot länder som begår brott mot de grundläggande fri- och rättigheterna.

Av kommittémotion 2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8 framgår att motionärerna är positiva till att EU stärker sitt engagemang på försvarspolitikens område, bl.a. genom det permanenta strukturerade samarbetet (PESCO). Motionärerna anser att Sverige även i fortsättningen ska ha beredskap att bidra till militära insatser i EU:s regi och vara drivande i arbetet för att utveckla EU:s krishanteringsförmågor men förespråkar inte något EU-försvar med en EU-armé eller andra militära styrkor.

I kommittémotion 2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 4 framhålls behovet av en mer aktiv, samstämmig och handlingskraftig europeisk utrikespolitik där främjandet av demokrati och ökad respekt för mänskliga fri- och rättigheter har absolut prioritet, vilket motionärerna anser att Sverige ska driva på för. I motionens yrkande 5 föreslås att Sverige ska verka inom EU för en europeisk s.k. Magnitskijlag.

Även Ulf Kristersson m.fl. (M) anser i partimotion 2019/20:2830 yrkande 5 att regeringen ska verka för att EU inrättar en gemensam Magnitskijlagstiftning. Om det inte skulle gå vill motionärerna att Sverige inför en nationell Magnitskijlagstiftning och söker samarbete med likasinnade. Ett liknande förslag, men med skillnaden att Sverige inte bör avvakta en EU-process, framför även Kerstin Lundgren m.fl. (C) i kommittémotion 2019/20:3261 yrkande 3. I kommittémotion 2019/20:763 av Markus Wiechel m.fl. (SD)

yrkandena 1 och 2, anser motionärerna att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på en svensk Magnitskijlagstiftning och att regeringen bör arbeta för att synkronisera Magnitskij-sanktioner inom EU. I kommittémotion 2019/20:2827 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 3 föreslår motionärerna att en svensk Magnitskijlag ska införas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att EU:s åtgärder i internationella sammanhang ska främja de mål som anges i EU-fördragets artikel 21, dvs. demokrati, rättsstaten och de mänskliga rättigheternas och grundläggande friheternas universalitet och odelbarhet. Utskottet konstaterar att EU på olika sätt har konkretiserat arbetet med demokrati och mänskliga rättigheter. År 2012 antogs EU:s strategiska ram för mänskliga rättigheter och demokrati, som genomförs i fleråriga handlingsplaner. Till detta finns ett antal riktlinjer för EU:s arbete för mänskliga rättigheter på olika områden, återkommande dialoger om mänskliga rättigheter med länder utanför EU och en särskild representant för mänskliga rättigheter. Rådet antar också varje år en rapport om mänskliga rättigheter och demokrati i världen.

Utskottet vill, liksom i betänkande 2019/20:UU6, framhålla att respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer även i fortsättningen bör vara en av de främsta prioriteringarna i utrikespolitikens samtliga delar och genomsyra alla politikområden. Som utskottet framhöll i betänkande 2019/20:UU15 är EU en central aktör i det globala arbete som rör mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

Utskottet har tagit del av kommissionens och den höga representantens gemensamma meddelande om en ny handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati för perioden 2020–2024, JOIN(2020) 5. Utskottet noterar att det i meddelandet bl.a. ingår att stärka genomförandet av bestämmelser om mänskliga rättigheter i EU:s handelspolitik och att systematiskt inkludera principer och normer för mänskliga rättigheter i EU:s bilaterala och regionala utvecklingssamarbete. Vid sammanträdet den 14 maj 2020 inhämtade utskottet information från Utrikesdepartementet om meddelandet och ett anslutande förslag, JOIN(2020) 6, som syftar till ett beslut av Europeiska rådet om de strategiska mål som unionen ska eftersträva genom handlingsplanen. Utskottet noterar att ett sådant beslut av Europeiska rådet skulle göra det möjligt för rådet att i enlighet med EU-fördragets artikel 31.2 anta särskilda genomförandeåtgärder för handlingsplanen genom kvalificerad majoritet.

Sedan tidigare följer utskottet den pågående diskussionen inom rådet om sätt att effektivisera den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, bl.a. genom ökat beslutsfattande med kvalificerad majoritet. Utskottet överlade med regeringen i frågan om kvalificerad majoritet som beslutsform den 28 januari 2020. Vid överläggningen instämde utskottet i regeringens ståndpunkt med medskicket att regeringen bör arbeta för en ordning som är effektiv för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Ståndpunkten innebär att

regeringen bör titta på möjligheten att gå över från krav på enhälliga beslut till beslut med kvalificerad majoritet inom vissa områden som rör mänskliga rättigheter och internationella konflikter, utan att göra avkall på varje medlemsstats rätt att själv besluta om sin säkerhetspolitiska linje. Vid överläggningen anmälde företrädarna för Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna alternativa ståndpunkter.

När det gäller EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik påminner utskottet om sitt betänkande 2017/18:UU8, i vilket regeringens skrivelse om Sveriges samlade politik för civil och militär krishantering behandlades. Utskottet konstaterade då att samarbetet inom EU intar en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik och att ett starkt europeiskt samarbete med EU som kärna är av stor vikt mot bakgrund av det ökande antalet konflikter i världen. Det var, och är alljämt, utskottets uppfattning att EU bör stärkas som säkerhetspolitisk aktör och att Sverige bör bidra aktivt till utvecklingen av innehållet i den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken och fortsätta bidra till EU:s civila och militära krishanteringsinsatser. Som det gemensamma utrikes- och försvarsutskottet har konstaterat (bet. 2017/18:UFöU3), med reservation av Sverigedemokraternas och Vänsterpartiets ledamöter, överensstämmer Sveriges deltagande i det permanenta strukturerade samarbetet inom EU:s säkerhets- och försvarspolitik (Pesco) med denna inriktning. Utskottet noterar redogörelsen i regeringens skrivelse för utvecklingen under 2019 inom Pesco och andra försvarsrelaterade samarbeten inom EU. Dessutom noterar utskottet att regeringen i budgetpropositionen för 2020 anger som inriktning för politiken inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan att Sverige ska tillhöra kärnan i EU:s utrikes- och säkerhetspolitik och arbeta för att stärka denna samt verka för och bidra till genomförandet av åtagandena i EU:s samarbete för civil och militär krishantering.

Med det ovan anförda anser utskottet att motionerna 2019/20:2055 (L) yrkande 10, 2019/20:2818 (KD) yrkande 4 och 2019/20:2819 (KD) yrkande 8 är besvarade och att de därför bör avstyrkas.

Utskottet har de senaste åren, senast i betänkande 2018/19:UU10, behandlat motioner om att EU eller Sverige bör införa en global sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, s.k. Magnitskijsanktioner. Utskottet noterar att Europaparlamentet i en resolution den 14 mars 2019 upprepade sitt krav på en EU-ordning för sanktioner mot kränkningar av de mänskliga rättigheterna och uppmanade rådets ordförande att föra diskussionerna om detta framåt. Vid sammanträdena den 11 april 2019, den 12 september 2019 och den 13 februari 2020 fick utskottet information från Utrikesdepartementet om de pågående diskussionerna i rådet.

Utskottet understryker behovet av att EU får tillgång till riktade sanktioner mot regeringar och andra aktörer som inte respekterar de mänskliga rättigheterna. Erfarenheterna har visat att s.k. Magnitskijsanktioner är effektiva och rättvisa eftersom de riktar sig specifikt mot de personer som ansvarar för korruption och brott mot mänskliga rättigheter utan att drabba ett helt folk. Eftersom det har visat sig vara svårt för EU att inom det befintliga regelverket

införa sanktioner mot enskilda på grund av specifika händelser vidhåller utskottet att Sverige ska samarbeta med andra EU-länder i syfte att få fram en global tematisk EU-lagstiftning om individuella MR-sanktioner. Detta anser utskottet att riksdagen bör tillkännage för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2019/20:2818 (KD) yrkande 5, 2019/20:2830 (M) yrkande 5 i denna del och 2019/20:3261 (C) yrkande 3 i denna del samt avstyrker motion 2019/20:763 (SD) yrkande 2.

Därutöver anser utskottet att förutsättningarna för en svensk nationell lagstiftning för individuella MR-sanktioner bör utredas om det visar sig att en gemensam EU-lagstiftning inte skulle vara en framkomlig väg. Den närmare formen och inriktningen för en sådan eventuell utredning anser utskottet emellertid måste bli en senare fråga. Det bör alltså inte i detta läge läggas fast i ett tillkännagivande till regeringen. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2019/20:763 (SD) yrkande 1, 2019/20:2827 (L) yrkande 3, 2019/20:2830 (M) yrkande 5 i denna del och 2019/20:3261 (C) yrkande 3 i denna del.

EU:s bilaterala och regionala förbindelser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om EU:s bilaterala och regionala förbindelser, inklusive EU:s grannskapspolitik och det östliga partnerskapet.

Jämför reservation 10 (M, C).

Skrivelsen

I skrivelsens avsnitt 20 ger regeringen övergripande information om vad som har hänt i EU:s relationer med olika länder och regionala organisationer. Aktiviteterna inom det östliga partnerskapet under 2019 beskrivs särskilt, följt av kortfattade redogörelser för situationen i respektive partnerland.

Motionerna

I partimotion 2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 11 anser motionärerna att Sverige bör agera inom EU för att upprätthålla sanktionerna mot Ryssland. Även Kerstin Lundgren m.fl. (C) anser i kommittémotion 2019/20:3261 yrkande 3 att sanktionspolitiken mot Ryssland måste fortgå så länge som Rysslands ockupation av Krim består. I likhet med detta anför i kommittémotion 2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 9 att Sverige och EU behöver markera och agera mot den ryska aggressionspolitiken samt att Ryssland måste respektera sina grannländer. Motionärerna efterlyser tuffa åtgärder från EU i form av fortsatta sanktioner mot Ryssland för att få ett slut på kriget och den allvarliga situationen i östra Ukraina.

Situationen i Ukraina är även temat för partimotion 2019/20:3357 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 13, där det anförs att Sverige ska stå upp för Ukrainas suveränitet och folkrättens principer. I motionens yrkande 15 förordar motionärerna att Sverige enskilt och som medlemsstat i EU och FN ska verka för att stridande parter i Syrien ska respektera folkrätten, upphöra att attackera civila och ge tillträde för humanitär hjälp. I yrkande 19 i samma motion anser motionärerna att Sverige enskilt och som medlem i EU och FN ska stå upp för Georgiens suveränitet och folkrättens principer.

I kommittémotion 2019/20:3523 yrkande 13 föreslår Håkan Svenneling m.fl. (V) att Sverige ska verka för ett EU-gemensamt vapenembargo mot Turkiet.

I kommittémotion 2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 11 framhålls vikten av att EU upprätthåller goda relationer och handelsförbindelser med grannskapet och värnar varje lands rätt till territoriell integritet och suveränitet. Om EU ingår associeringsavtal anser motionärerna att det ska ställas starkare krav på demokrati, fungerande rättsstat, mänskliga rättigheter m.m. innan avtalen ingås. Vidare anser motionärerna att Sverige bör verka för en svensk karens vad gäller visumfrihet.

I partimotion 2019/20:2055 av Johan Pehrsson m.fl. (L) yrkande 13 anförs att en eventuell medlemskapsansökan från Ukraina ska behandlas i ett snabbspår, kombinerat med kraftfulla stödinsatser, och att EU ska arbeta för ett fortsatt närmande mellan Georgien och EU. För grannländerna i öst, med undantag för Ryssland, krävs enligt motionärerna ett långsiktigt samarbete där målet är fullvärdigt EU-medlemskap. Det östliga partnerskapet tas även upp i kommittémotion 2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 10, där motionärerna anser att Sverige bör verka för att stärka EU:s samarbete med grannländerna i Östeuropa och Kaukasus genom det östliga partnerskapet.

Utskottets ställningstagande

Ryssland och Syrien

Utskottet konstaterar att det i år är sex år sedan den olagliga annekteringen av Krim, som utgör ett brott mot folkrätten och den europeiska säkerhetsordningen. Även händelserna vid Kertsundet i november 2018 utgör brott mot folkrätten, och Europeiska rådet upprepade vid mötet den 20 juni 2019 kravet på Ryssland att frige ukrainska sjömän, återlämna fartyg och säkerställa fri passage genom sundet. Utskottet noterar redogörelsen i skrivelsen om att högnivåmöten mellan EU och Ryssland samt förhandlingar om viseringsfrihet och frihandel även fortsättningsvis var suspenderade under 2019. Sanktioner med anledning av konflikten i östra Ukraina och den illegala annekteringen av Krim har förlängts. I mars 2019 gjorde EU ett gemensamt uttalande i samband med den femte årsdagen av Rysslands illegala annektering av Krim, vilket också uppmärksammades vid rådet för utrikes frågor och i Europeiska rådets slutsatser samma månad. Vid sidan av detta har samtal förts mellan EU och

Ryssland inom ramen för olika regionala samarbeten, särskilt inom Barents-rådet där Sverige var ordförande 2017–2019. Utrikesministern gav utskottet information om Ryssland vid sammanträdet den 13 februari 2020.

Utskottet konstaterar att den ryska aggressionen är det mest allvarliga hotet mot den europeiska säkerhetsordningen sedan kalla krigets slut. Den svenska linjen att EU:s sanktioner mot Ryssland ska bibehållas så länge skälen till att de infördes består stöds av utskottet, och utskottet noterar att genomförandet av Minskavtalen om eldupphör och politisk lösning fortfarande brister och att sanktionerna riktade mot Rysslands finans-, energi- och försvarssektorer därför förlängdes med sex månader i december 2019. Även övriga sanktioner riktade mot den ekonomiska aktiviteten på Krim och i Sevastopol och mot personer som har förskingrat ukrainska statsmedel eller vars verksamhet har undergrävt Ukrainas territoriella integritet, suveränitet och oberoende har förlängts successivt. Utskottet noterar det uttalande som den höga representanten gjorde på EU:s vägnar i mars 2020 för att markera sexårsdagen efter den olagliga annekteringen av Krim och upprätthålla trycket i frågan.

Som utskottet tidigare har framfört i betänkande 2018/19:UU10 stöder utskottet såväl Ukrainas som Georgiens suveränitet och territoriella integritet. Utskottet vidhåller också stödet för de båda ländernas EU-närmande inom ramen för associeringsavtalen och uppfattningen att dessa europeiska länder i princip kan erbjuda ett EU-medlemskapsperspektiv.

Med det ovan anförda anser utskottet att motionerna 2019/20:2818 (KD) yrkande 9, 2019/20:2830 (M) yrkande 11, 2019/20:3261 (C) yrkande 3 i denna del och 2019/20:3357 (V) yrkandena 13 och 19 är omhändertagna och därför bör avstyrkas.

Utskottet konstaterar att konflikten i Syrien nu är inne på sitt tionde år och att det är en av vår tids längsta och allvarligaste humanitära katastrofer. Konflikten präglas av inblandning från externa aktörer och terrorism, vilket gör den mycket komplex, och ansträngningarna att finna en politisk lösning har ännu inte varit framgångsrika. Som utskottet angav i betänkande 2017/18:UU14 står utskottet bakom EU:s syrienstrategi. Utskottet upprepar att lösningen på konflikten är politisk och att en hållbar fred inte är möjlig under Syriens nuvarande ledarskap. Vidare noterar utskottet att EU förlängt sanktionsregimen som rör Syrien till den 1 juni 2021.

Utskottet noterar också att Europeiska rådet i oktober 2019 fördömde den ensidiga militära offensiv som Turkiet inledde i nordöstra Syrien tidigare samma månad. Inför det rådsmöte för utrikes frågor som föregick Europeiska rådets möte informerade utrikesministern utskottet om situationen i Syrien, och vid sammanträdet den 11 oktober 2019 genomfördes en överläggning om regeringens ståndpunkt gällande Syrien inför rådsmötet. I ståndpunkten, som delades av utskottet efter att den hade reviderats i olika avseenden under överläggningen, ingick bl.a. att verka för ett EU-gemensamt vapenembargo mot Turkiet. Utskottet noterar att medlemsstaterna i de slutsatser som rådet sedan antog enades om att ta starka nationella ställningstaganden när det gäller vapenexport till Turkiet, i enlighet med EU:s gemensamma ståndpunkt

2008/944/GUSP om kontroll av vapenexport och med strikt tillämpning av det kriterium i den gemensamma ståndpunkten som handlar om bevarande av regional fred, säkerhet och stabilitet. Åtagandet att stoppa vapenexporten till Turkiet bekräftades vid det efterföljande rådsmötet för utrikes frågor den 11 november 2019.

Utskottet konstaterar vidare att Europeiska rådet i sitt uttalande den 21 februari 2020 om situationen i Idlib med kraft uppmanade alla parter i konflikten att fullt ut respektera sina skyldigheter i enlighet med internationell humanitär rätt och internationell människorättslagstiftning samt att tillåta obehindrat och direkt tillträde för humanitärt bistånd. EU uppmanade alla parter att införa ett hållbart eldupphör och garantera skydd av civilbefolkningen. I uttalandet framhålls också vikten av att utkräva ansvar och att frågan om läget i Syrien därför ska hänskjutas till Internationella brottmålsdomstolen. Utrikesdepartementet informerade utskottet den 13 februari 2020 om utvecklingen i Syrien inför det rådsmöte som föregick Europeiska rådets uttalande.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna 2019/20:3357 (V) yrkande 15 samt 2019/20:3523 (V) yrkande 13.

Grannskapspolitiken och det östliga partnerskapet

Målet för den europeiska grannskapspolitiken är större politisk och ekonomisk stabilitet och ökad säkerhet i grannskapet. Utskottet har flera gånger uttryckt, senast i betänkande 2018/19:UU10, att det är en viktig utmaning för EU att bidra till ett fortsatt öppet Europa, vilket inkluderar att bidra till och stödja en positiv utveckling i EU:s grannländer såväl inom det östliga partnerskapet som i den södra Medelhavsunionen. Ökad handel, rörlighet över gränserna och gemensamma regelverk bidrar till välbefinnande och säkerhet och stöder en demokratisk utveckling.

Den europeiska grannskapspolitikens sydliga partner inbegriper Algeriet, Egypten, Israel, Jordanien, Libanon, Libyen, Marocko, Palestina, Syrien och Tunisien. Grannskapspolitiken består av bilateral politik mellan EU och de tio enskilda partnerländerna, plus en ram för regionalt samarbete i form av Unionen för Medelhavsområdet. Associeringsavtalen utgör den rättsliga grunden för EU:s bilaterala förbindelser med dess sydliga partner. EU och dess sydliga partner (utom Libyen och Syrien) har antagit bilaterala handlingsplaner, partnerskapsprioriteringar eller associeringsagendor. För närvarande finansieras planer och agendor främst av det europeiska grannskapsinstrumentet, som kommer att integreras i det framtida instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete (NDICI). Genom Unionen för Medelhavsområdet, som inrättades 2008 för att blåsa nytt liv i Europa-Medelhavspartnerskapet, skapades en regional ram för samarbete mellan EU-medlemsstaterna och 15 medelhavs länder, däribland de 10 sydliga partnerna.

När det kommer till det östliga partnerskapet är det nu drygt tio år sedan det bildades, genom ett initiativ från Sverige och Polen, mellan EU och sex östeuropeiska länder (Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Belarus). Under 2019 stod det östliga partnerskapets tioårsjubileum i fokus, efter initiativ från Sverige och Polen. Talmannen och riksdagens utrikesutskott stod, i samband med detta den 5 november 2019, gemensamt värd för ett seminarium i riksdagen, vid vilket utrikesministrar från Armenien, Azerbajdzjan och Ukraina deltog och där parlamentsledamöter från alla sex av det östliga partnerskapets länder deltog.

När det gäller motionsyrkanden om grannskapspolitiken vill utskottet, i likhet med vad som har anförts i tidigare betänkanden och utlåtanden, betona att det krävs en ambitiös strategi för att utveckla partnerskapen med sikte på att fördjupa och bredda dem. Partnerskapen ska grundas på ömsesidiga utfästelser om rättsstatens principer, god samhällsstyrning, respekt för mänskliga rättigheter, inklusive minoriteters rättigheter, samt principerna om marknadsekonomi och hållbar ekonomisk tillväxt. Det är av central vikt för EU:s trovärdighet att säkerställa ett fortsatt fokus på länder som tydligt har tagit ställning för en integration med EU genom särskilda avtal.

Sverige stöder de ambitioner som länderna i det östliga partnerskapet har för att närma sig EU och för att genomföra de reformer som är nödvändiga för ett närmande. Utskottet understryker vikten av att Sverige driver i EU att det östliga partnerskapet ska ligga högt på EU:s dagordning. Utskottet betonar att det i linje med mer-för-mer-principen ska finnas ett tydligt medlemskapsperspektiv för de partnerländer som är geografiskt belägna i Europa och som genomför politiska och ekonomiska reformer. En sådan ansats förutsätter att EU:s engagemang för reformer är långsiktigt och att EU erbjuder ett omfattande stöd, inklusive bistånd, till de partnerländer som vill närma sig EU.

Utskottet återkommer i utlåtande 2019/20:UU16 till frågor om EU:s grannskapspolitik och de frågor som har lyfts motionsledes om grannskapet och särskilt det östliga partnerskapet.

När det gäller motionsyrkandet om EU:s associeringsavtal med länder utanför EU noterar utskottet utrikesministerns svar på interpellation 2019/20:170. I svaret anger utrikesministern bl.a. att Sverige ska verka för att fler breda associeringsavtal mellan EU och tredje part ingås eftersom handel, tillsammans med politisk dialog och samarbete, är ett viktigt verktyg för att främja respekten för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer. Utskottet konstaterar att detta är i linje med vad utskottet bl.a. har uttalat i behandlingen av associeringsavtal med Centralamerika (bet. 2013/14:UU24), med länder i det östliga partnerskapet (bet. 2014/15:UU5, 2014/15:UU6 och 2014/15:UU7) och med partnerländer i det östra och södra Medelhavsområdet (t.ex. bet. 2002/03:UU17, 2001/02:UU9 och 1998/99:UU6).

Vidare konstaterar utskottet att det inom EU sedan 2001 finns en fullständig harmonisering av bestämmelserna om de tredjeländer vars medborgare omfattas av eller är undantagna från viseringskrav vid inresa till

Schengenområdet (nu gällande EU-förordning 2018/1806). Utskottet ser inte skäl att ifrågasätta denna ordning.

Därmed anser utskottet att motionerna 2019/20:2055 (L) yrkande 13 i denna del, 2019/20:2818 (KD) yrkande 10 och 2019/20:3524 (SD) yrkande 11 är besvarade, och att de därför bör avstyrkas.

Den gemensamma handelspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om EU:s gemensamma handelspolitik och om de framtida handelsförbindelserna med Storbritannien.

Skrivelsen

I skrivelsens avsnitt 18 beskrivs huvuddragen i utvecklingen av den gemensamma handelspolitiken under 2019. I avsnitt 7 i skrivelsens del 2 beskriver regeringen händelseförloppet i fråga om Storbritanniens utträde ur EU, och i en bilaga till skrivelsen ges en utförlig redovisning av utträdesavtalets innehåll.

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 9 anförs att Sverige bör verka för öppen och fri handel som en välståndsskapande kraft. Handelspolitiken bör enligt motionärerna beakta även andra intressen än rent ekonomiska, som t.ex. likvärdiga krav på djuretik, ansvarsfullt företagande och miljöaspekter, i synnerhet för att motverka s.k. koldioxidläckage. EU:s exportbidrag som skadar utvecklingsländernas självförsörjning vill motionärerna avskaffa.

I kommittémotion 2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 5 förordas att alla EU:s handelsavtal ska innehålla bindande miljö- och klimatklausuler samt att inga avtal ska tecknas med länder som inte har skrivit under Parisavtalet.

I partimotion 2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 12 framhålls bl.a. att den globala handeln inte får stanna av efter brexit samt att det krävs ett långtgående handelsavtal mellan Storbritannien och EU som även fortsättningsvis möjliggör en smidig handel och samtidigt förutsätter fri rörlighet för personer, tjänster, kapital och varor.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet tidigare har konstaterat (bet. 2017/18:UU10) är en öppen, rättvis och frihandelsvänlig handelspolitik en av grundstenarna för tillväxt och

sysselsättning i Sverige och EU. Det är enligt utskottet av stor vikt att EU fortsätter att stå upp för det multilaterala regelbaserade handelssystemet. Utskottet har också framhållit att handel är ett centralt verktyg för fattigdomsbekämpning. I tillägg till detta vill utskottet understryka vikten av att EU tar ansvar för att främja den internationella frihandeln och värnar den mot protektionistiska tendenser. En omfattande fri och rättvis utrikeshandel är, jämte en väl fungerande inre marknad, enligt utskottet en viktig nyckel till världsekonomin, och inte minst Sveriges och EU:s, återhämtning efter coronapandemin.

Utrikesutskottet noterar att också näringsutskottet nyligen har behandlat motionsyrkanden om internationell handel i betänkande 2019/20:NU15. I det betänkandet anförts att Sverige även fortsättningsvis ska vara en tydlig röst inom EU och internationella forum som WTO för en öppen och fri handel och för att motverka protektionistiska tendenser. Näringsutskottet anser också att frihandelsavtal inte får leda till sänkta krav när det gäller hälsa, miljö, djurskydd och säkerhet. Vidare har utrikesutskottet tagit del av näringsutskottets yttrande om den gröna given (2019/20:NU5y). I yttrandet delar näringsutskottet kommissionens inställning att betrakta handelspolitiken som ett viktigt verktyg för att ge miljö- och klimatfrågorna ett brett genomslag. Näringsutskottet framhåller handelns betydelse för genomförandet av Agenda 2030 och Parisavtalet, och näringsutskottet anser att det är viktigt att fler djupa och breda handelsavtal ingås mellan EU och tredje parter, liksom att dessa avtal tar hänsyn till miljö och hållbarhet. Dessutom anser näringsutskottet att de internationella och europeiska regelverken för exportkrediter och annan offentlig handelsfinansiering bör utvecklas för att bidra till miljö- och hållbarhetsambitionerna.

Utrikesutskottet ser inte skäl till några andra bedömningar och noterar även redogörelsen i skrivelsen för de framsteg som har gjorts under 2019 i fråga om flera avtalsförhandlingar, att frihandelsavtalen innehåller särskilda kapitel om hållbar utveckling och att jämställdhet har integrerats alltmer.

Utskottet konstaterar att Storbritannien lämnade EU vid midnatt mellan den 31 januari och 1 februari 2020 samt att tidsramen för förhandlingarna om den framtida relationen mellan EU och Storbritannien är mycket snäv eftersom den övergångsperiod som inleddes vid utträdet löper ut den sista december 2020, såvida den inte förlängs senast den 30 juni.

Utskottet beklagar att Storbritannien har lämnat unionen och konstaterar att Storbritannien är en viktig samarbetspartner till EU och Sverige, både på handelsområdet och på andra områden. Enligt utskottet bör så vara fallet även framöver, och EU och Storbritannien behöver ha en så nära relation som möjligt i framtiden. Utskottet noterar att regeringen i faktapromemoria 2019/20:FPM18 anser det vara av överordnad prioritet att säkra en ordnad och förutsägbar process och att se till så att så mycket som möjligt av den framtida relationen hinner komma på plats innan övergångsperioden löper ut. Vid sammanträdet den 28 maj 2020 fick utskottet information av statsrådet Hans Dahlgren om det nya partnerskapet med Storbritannien.

Med det ovan anförda anser utskottet att motionerna 2019/20:2055 (L) yrkande 12, 2019/20:3523 (V) yrkande 5 och 2019/20:3524 (SD) yrkande 9 är besvarade och att de därmed bör avslås.

EU som global utvecklingsaktör

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om inriktningen och storleken på EU:s utvecklingsstöd.

Skrivelsen

I skrivelsens avsnitt 19 beskriver regeringen kortfattat EU:s utvecklings-samarbete, EU:s arbete för samstämmighet för utveckling samt kopplingen till klimat och säkerhet. Vidare beskrivs EU:s humanitära bistånd och arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och till detta knutna rättigheter.

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 16 och 17 anges att Sverige bör verka för att alla EU-länder ska ge minst 0,7 procent av bruttonationalinkomsten (BNI) i utvecklingsbistånd och att de ger minst 0,2 procent av BNI till de minst utvecklade länderna. Vidare föreslår Håkan Svenneling m.fl. (V) i kommittémotion 2019/20:219 yrkande 10 att regeringen ska verka för att EU:s klimatbistånd ska vara additionellt, dvs. läggas till redan existerande åtaganden för biståndet.

I kommittémotion 2019/20:3356 av Yasmine Posio m.fl. (V) yrkande 10 framförs att Sverige bör driva på för att EU:s utvecklingspolitik ska bidra till att stärka hbtq-personers rättigheter i världen.

I kommittémotion 2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 10 motsätter sig motionärerna att EU inrättar fler investeringsfonder, i likhet med Europeiska fonden för hållbara investeringar, inom ramen för den externa investeringsplanen.

Utskottets ställningstagande

Syftet med EU:s utvecklings-samarbete är att bekämpa fattigdomen i världen, att främja demokrati och mänskliga rättigheter samt att bidra till en social, ekonomisk och miljömässigt hållbar utveckling. EU och dess medlemsstater är världens största givare av utvecklingsbistånd och världens största givare av humanitärt bistånd. Det offentliga utvecklingsbiståndet från EU och dess medlemsstater står för över hälften av sådant bistånd i världen.

Utskottet konstaterar att EU:s utvecklingspolitik bl.a. vägleds av det europeiska samförståndet för utveckling från 2017 (Nytt europeiskt samförstånd om utveckling – Vår värld, vår värdighet, vår framtid). Där fastslås bl.a. att EU och dess medlemsstater ska ha ett rättighetsbaserat angreppssätt som innefattar alla mänskliga rättigheter, och att medlemsstaterna ska främja inkludering och deltagande, icke-diskriminering, rättvisa och jämlikhet, oavsett människors geografiska hemvist och etnicitet, genus, ålder, funktionsvariation, religion eller övertygelse, sexuell läggning eller könsidentitet, migrationsstatus eller andra faktorer. År 2013 antog EU riktlinjer för att främja hbtq-personers rättigheter i världen. Dessutom finns ett tematiskt instrument, EIDHR (European Instrument for Democracy and Human Rights) för bistånd till mänskliga rättigheter och demokrati i utvecklingsländer. Genom instrumentet har stöd bl.a. getts till personer och organisationer som arbetar för hbtq-personers rättigheter runt om i världen.

Vid den internationella konferensen om utvecklingsfinansiering 2015 åtog sig EU:s medlemsstater att uppnå målet om att 0,7 procent av BNI ska gå till officiellt bistånd under löptiden för den nya globala hållbarhetsagendan, dvs. till 2030, och att EU på kort sikt skulle uppnå målet om 0,15–0,20 procent av BNI till de minst utvecklade länderna. Biståndet från EU:s medlemsländer motsvarade 0,5 procent av deras samlade BNI 2018, vilket i stort sett är en oförändrad nivå jämfört med året innan. Förutom Sverige är det endast Danmark och Luxemburg som når upp till FN:s mål om att 0,7 procent av BNI ska gå till utvecklingsbistånd.

Utskottet konstaterar att det i Parisavtalet anges att utvecklade länder ska tillhandahålla finansiella resurser för att hjälpa utvecklingsländer med åtgärder både för att minska utsläppen av växthusgaser och för klimatanpassning. Genom avtalet förbinder sig de utvecklade länderna att mobilisera 100 miljarder USD årligen till 2020. Vid COP 21 bekräftades åtagandet att senast 2020 och fram till och med 2025 gemensamt mobilisera 100 miljarder USD per år. Utskottet konstaterar att klimatbistånd sker genom en mängd multilaterala kanaler. Utskottet konstaterar att kommissionens egna målsättning är att nå 14 miljarder euro till stöd för klimataktivitet i utvecklingsländer mellan 2014 och 2020. Enligt utskottet är det viktigt att EU, i linje med rådets slutsatser om klimatdiplomati från februari 2019 och januari 2020, fortsätter att öka mobiliseringen av den internationella klimatfinansieringen i linje med målet ovan och arbetar internationellt för att säkerställa liknande ekonomisk mobilisering från andra partner och länder.

Utskottet konstaterar att det krävs mobilisering av en mängd olika offentliga och privata källor, instrument och kanaler för att hantera klimatförändringarna. EU:s långtidsbudget för 2021–2027 förhandlas fortfarande och klimatbiståndet återfinns inom olika instrument i budgeten. Hur klimatåtgärder finansieras rapporteras löpande och EU:s medlemsstater redovisar årligen sina respektive finansiella flöden enligt artikel 16 i EU:s s.k. MMR-förordning (525/2013). Vid utskottets överläggning med regeringen den 10 mars 2020 om budgetrubriken Grannskapet och omvärlden i EU:s nästa

långtidsbudget framkom att regeringen verkar för att EU inom ramen för budgetrubriken ska leva upp till bl.a. Parisavtalet, att klimat ska vara en viktig tematisk prioritering och att EU:s åtagande om 0,7 procent inom tidsramen för Agenda 2030 ska återspeglas i nästa fleråriga budgettram. Utskottet vill som tidigare understryka vikten av att EU:s utvecklingspolicy respekterar de kriterier om utvecklingssamarbete och för offentlig utvecklingsfinansiering som man har kommit överens om i OECD-Dac och principerna om biståndseffektivitet.

Utskottet konstaterar att det i EU:s nästa fleråriga budgettram 2021–2027 föreslås strukturella förändringar av EU:s externa instrument, där flera av dem samlas till ett brett instrument för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete (NDICI). NDICI inkluderar en ny extern investeringsarkitektur, Europeiska fonden för hållbar utveckling plus och en garanti för yttre åtgärder, som bygger vidare på den europeiska fonden för hållbar utveckling och den externa investeringsplanen. Utskottet noterar även att EU:s fleråriga budgettram 2021–2027, inklusive den externa investeringsarkitekturen, är under förhandling och ambitionen är att nå en överenskommelse under 2020.

Den 2 april 2020 informerade regeringen utskottet om EU:s globala svar på covid-19-pandemin och den 16 april 2020 fick utskottet skriftligt underlag i frågan.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna 2019/20:219 (V) yrkande 10, 2019/20:3356 (V) yrkande 10, 2019/20:3523 (V) yrkandena 16 och 17 samt 2019/20:3524 (SD) yrkande 10.

Budget och finansiella frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om EU:s fleråriga budgettram och om samarbetet inom EU på skatteområdet.

Skrivelsen

I avsnitt 6 i del 2 av skrivelsen redogör regeringen för förhandlingarna om EU:s fleråriga budgettram för perioden 2021–2027 och de svenska målsättningarna i detta arbete. Information om det ekonomiskpolitiska samarbetet, finansmarknadsfrågor, samarbetet på områdena skatt och tull och om EU:s årsbudget ges i skrivelsens del 4.

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 1 framförs att Sverige i förhandlingarna om EU:s fleråriga budgettram 2021–2027 bör driva frågan om konditionalitet, dvs. att EU-stöd ska vara villkorat

med att medlemsstaterna respekterar EU:s grundläggande värden som rättsstat och demokrati samt följer beslut om att t.ex. ta emot flyktingar.

Den fleråriga budgetramen och frågan om konditionalitet berörs även i kommittémotion 2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 2. Motionärerna anser där att Sverige i förhandlingarna om den fleråriga budgetramen ska prioritera att hålla nere utgifterna så att den svenska avgiften inte ökar och att EU inte ska tvinga på medlemsstaterna en vidlyftig migrationspolitik genom att ställa sådana villkor för att ta del av EU-gemensamma satsningar. Migrationspolitiska ställningstaganden ska enligt motionärerna separeras från diskussionen om den fleråriga budgetramen.

I samma motion yrkande 15 framför motionärerna kritik mot EU:s makrofinansiella stöd till länder utanför EU. Denna kritik anser motionärerna motiverar att planerade utbetalningar dras in och återförs till EU:s medlemsstater, som själva bör bestämma om de är beredda att erbjuda lån och stöd till krisande ekonomier. Vidare avhåller sig motionärerna i yrkande 20 från att invända mot administrativt samarbete och informationsutbyte inom EU för att motverka skattebedrägerier, så länge regelverket för detta har en mellanstatlig karaktär.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att kommissionen presenterade sitt förslag till en ny flerårig budgetram för åren 2021–2027 den 2 maj 2018. Den totala volymen på förslaget uppgick till 1,11 procent (exklusive instrument utanför ramen) av EU27:s samlade BNI. Förhandlingarna fortsatte under 2019, men fortfarande utan siffror angivna. I december 2019 presenterade det finska ordförandeskapet ett fullt siffersatt förhandlingsunderlag. Förslaget innebar en sammantagen utgiftsvolym om 1,07 procent av EU27:s BNI (exklusive instrument utanför ramen).

Samråd med EU-nämnden ägde rum i januari, februari, mars, april, maj, juni, juli, september, oktober, november och december 2019. Tre överläggningar med finansutskottet ägde rum i april, oktober och december samma år. Överläggningar hölls även i skatteutskottet den 5 samt 28 november 2019, i socialförsäkringsutskottet den 28 maj 2019, samt i näringsutskottet den 16 april 2020. Utrikesutskottet noterar att regeringen agerar i enlighet med de svenska målsättningarna som har stämts av med riksdagen inför förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram. Regeringen vill bl.a. sätta ett utgiftstak som inte överstiger 1 procent av EU:s BNI samt att Sveriges totala avgift som andel av BNI motsvarar dagens. Regeringen vill se en modern budget med omprioriteringar till fördel för gemensamma åtgärder som rör säkerhet, migration, konkurrenskraft, forskning, miljö och klimatomställning. Detta ska ske genom minskade anslag för jordbruksstöd och strukturfonder. Vidare ska det även kosta att inte ta ansvar. Länder som inte tar sitt ansvar i migrationspolitiken eller inte respekterar gemensamma värden ska inte kunna få tillgång till stöd från EU på samma sätt som idag. Regeringen vill också se

en mer effektiv kontroll av hur EU-medel används. Med en minskad budget blir det ännu viktigare att pengarna används på rätt sätt. Slutligen anføres att dagens system för egna medel fungerar väl. Ambitionen är att nå en överenskommelse under 2020. Utrikesutskottet noterar att det av finansutskottets betänkande 2019/20:FiU5 Avgiften till EU och i yttrandena 2018/19:FiU3y och 2018/19:FiU4y framgår att finansutskottet delar regeringens grundsyn vad gäller Sveriges ståndpunkt i förhandlingarna om nästa fleråriga budgettram. Vidare noterar utrikesutskottet att regeringen, vid en överläggning med finansutskottet om EU:s fleråriga budgettram den 3 december 2019, fick utskottets stöd för sin ståndpunkt, inklusive i fråga om konditionalitet, med ett tillägg om den svenska avgiften. Utskottet noterar att kommissionen den 28 maj 2020 lade fram ett ändrat förslag till den fleråriga budgetramen för åren 2021–2027 samt ett förslag till en återhämtningsfond, som svar på konsekvenserna av coronapandemin.

Utrikesutskottet konstaterar att makroekonomiskt stöd är en form av ekonomiskt stöd som utvidgas av EU till partnerländer som har en betalningsbalanskras. Stödet är utformat för länder som ligger geografiskt, ekonomiskt och politiskt nära EU. Dessa inkluderar kandidatländer och potentiella kandidatländer, länder som gränsar till EU som omfattas av den europeiska grannskapspolitiken och, under vissa omständigheter, andra tredjeländer. Målet är att återställa en hållbar ekonomisk extern situation, samtidigt som man uppmuntrar ekonomiska anpassningar och strukturreformer. Till skillnad från andra former av ekonomiskt stöd är EU:s makrofinansiella stöd en åtgärd för nödhjälp som inte är avsedd att tillhandahålla regelbundet ekonomiskt stöd för ekonomisk och social utveckling. Utrikesutskottet har vid upprepade tillfällen prövat förslag från kommissionen om makroekonomiskt stöd och funnit att dessa inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Utrikesutskottet noterar att finansutskottet i ett yttrande till utrikesutskottets betänkande 2017/18:UU10, betonade betydelsen av finansiell stabilitet i EU:s omvärld, och utrikesutskottet vidhåller att det ligger i såväl Sveriges som EU:s intresse att även länderna i unionens närområde utvecklar regelverk som främjar ekonomisk stabilitet och tillväxt. Finansutskottet framhöll i samma yttrande att man stod fast vid att kontrollen av att EU-medel används på ett korrekt och effektivt sätt behövde förbättras. Utrikesutskottet gör ingen annan bedömning.

Utrikesutskottet uppmärksammar även vad som anføres i skatteutskottets yttrande 2019/20:SkU6y Kommissionens arbetsprogram 2020, nämligen att utskottet liksom tidigare år ser positivt på det arbete som pågår på EU-nivå för att skapa ett mervärdesskattesystem som är mer motståndskraftigt mot bedrägerier än det nuvarande systemet. Beslut om sådant behöver fattas med enhällighet i rådet.

Utrikesutskottet noterar vidare att en överläggning om mervärdesskatt hölls i skatteutskottet den 14 maj 2019, under vilken regeringen bl.a. redovisade att det är positivt att åtgärder vidtas för att effektivisera och utvidga bekämpandet

av mervärdesskattebedrägerier. Administrativt samarbete och informationsutbyte är en viktig del i detta, liksom samarbete mellan myndigheter. Det är dock viktigt att de åtgärder som vidtas är effektiva för att motverka mervärdesskattebedrägerier. Skatteutskottet fann vid överläggningen att det fanns stöd för regeringens redovisade ståndpunkt. Företrädare för Moderaterna hade ingen annan ståndpunkt men betonade vikten av att regeringen bevakar att den administrativa bördan blir så begränsad som möjligt. Utrikesutskottet gör ingen annan bedömning.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna 2019/20:3523 (V) yrkande 1 och 2019/20:3524 (SD) yrkandena 2 i denna del, 15 och 20.

Brottsbekämpning, gränsskydd, asyl och migration

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om samarbetet inom EU i frågor om brottsbekämpning, gränsskydd, asyl och migration.

Jämför reservation 11 (SD) och 12 (V).

Skrivelsen

Frågor om straffrätt, gränsskydd, asyl och migration behandlas i rådskonstellationen Rättsliga och inrikes frågor, som även behandlar civilrättsligt och polisiärt samarbete samt frågor om grundläggande rättigheter och medborgarskap. Utvecklingen på dessa områden beskrivs i skrivelsens del 5.

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 23 anføres att frågan om datalagring inte bör regleras på EU-nivå utan att den nationella suveräniteten i stället bör bevaras på området. I yrkande 25 menar motionärerna att Sverige även fortsättningsvis bör stå utanför den europeiska åklagarmyndigheten Eppo. Mot bakgrund av en diskussion inom EU om alternativ till frihetsberövande framhåller motionärerna i yrkande 26 att EU inte bör besluta i frågor om hur respektive land ska sköta sina straffrättsliga angelägenheter.

I samma motion yrkande 24 framför motionärerna att den nya förordningen om den europeiska kust- och gränsbevakningen är för vek och att det finns utrymme för rejäla framsteg, utveckling och större krafttag på området. Regeringen bör enligt motionens yrkande 29 även arbeta för ett starkare skydd av EU:s yttre gräns i form av fysiska hinder, elektronisk bevakning eller bemanning. I motionens yrkande 27 understryker motionärerna behovet av ett fungerande asylsystem inom EU som bygger på principen om första säkra land, vilket de anser att regeringen bör arbeta för.

I partimotion 2019/20:3502 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 7, väckt med anledning av en händelse av större vikt, krävs att stöd och bistånd som i dag går till den turkiska staten eller dess myndigheter omgående ska upphöra och i stället omfördelas till Grekland för att hantera migrationsflödet från Turkiet.

Samarbetet med Turkiet på migrationsområdet berörs även i kommittémotion 2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 7. Där föreslås att Sverige bör verka för att EU avbryter det avtal som styr samarbetet med Turkiet på området eftersom avtalet enligt motionärerna står i vägen för kritik och ett tydligt agerande från EU:s sida mot förtrycket av oppositionella och inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter i Turkiet. I motionens yrkande 22 framhåller motionärerna att Sverige bör verka för att EU ska sluta finansiera den libyska kustbevakningen och att relationer med Libyen ska bygga på full respekt för asylrätten och mänskliga rättigheter. Yrkande 23 i samma motion innehåller ett förslag om att Sverige genom EU och FN:s flyktingorgan UNHCR bör agera för en snabb evakuering och vidarebosättning av flyktingar och asylsökande från Libyen. I motionens yrkande 24 framhålls att Sverige inom EU bör motverka alla beslut som innebär att asylrätten och flyktingars mänskliga rättigheter kränks.

Utskottets ställningstagande

Brottsbekämpning

Utskottet uppmärksammar att EU genom Lissabonfördraget har fått befogenheter att reglera straffrättsliga frågor men att befogenheterna är begränsade både i fråga om deras omfattning och hur de utövas. Det straffrättsliga samarbetet ska bygga på principen om ömsesidigt erkännande av domar och rättsliga avgöranden. Bara i fall av särskilt allvarlig brottslighet inom särskilt angivna områden och med ett gränsöverskridande inslag kan EU anta minimiregler om brottsrekvisit och påföljder. I skrivelsen redogörs för de slutsatser om alternativ till frihetsberövanden som rådet antog den 4 december 2019 mot bakgrund av brister i systemet med ömsesidigt erkännande till följd av undermåliga häktnings- och fängelseförhållanden. Utskottet noterar att rådets slutsatser erkänner att systemet för straffrättsliga påföljder faller inom medlemsstaternas behörighet och att EU-nivån därför bör fokusera på icke lagstiftande åtgärder.

När det gäller datalagring för brottsbekämpning framgår det av skrivelsen att rådet den 6 juni 2019 antog slutsatser i vilka kommissionen uppmanas att genomföra en heltäckande studie om förutsättningarna för en EU-rättsakt på området. Vidare framgår att Sverige har yttrat sig i fyra pågående mål i EU-domstolen gällande datalagring. I inlagorna, som riksdagen tidigare har fått information om (mål C-520/18, C-512/18, C-511/18 och C-623/17), har Sverige argumenterat för att utrymmet för datalagring bör kunna utvidgas i förhållande till den s.k. Tele2- domen (förenade målen C-203/15 och

C-698/15) och att nationell säkerhet och försvar är frågor som faller utanför EU-rättens tillämpningsområde.

Utskottet noterar därutöver att riksdagen i juni 2019 beslutade om ändringar i reglerna om datalagring för brottsbekämpning i syfte att anpassa dessa till EU-rätten (bet. 2018/19:JuU27). Samtidigt beslutade riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den skyndsamt ska återkomma med ett förslag som innebär dels en mer omfattande skyldighet att lagra uppgifter med koppling till nationell säkerhet, dels en mer omfattande lagringsskyldighet generellt i syfte att göra det svenska regelverket så långtgående som EU-rätten tillåter. Utrikesutskottet noterar dels justitieutskottets uppfattning i det ovan nämnda ärendet att inhämtning av lagrade uppgifter om elektronisk kommunikation fyller en mycket viktig funktion i de brottsbekämpande myndigheternas arbete, dels vad som anges i de ovan nämnda rådsslutsatserna om att olika rättsliga regler för lagring av uppgifter i medlemsstaterna kan leda till begränsningar i fråga om samarbetet och informationsutbytet i gränsöverskridande ärenden. Mot bakgrund av detta avstyrker utskottet motion 2019/20:3524 (SD) yrkande 23 och 26.

Förordningen om inrättande av den europeiska åklagarmyndigheten, Eppo, antogs i oktober 2017 som ett fördjupat samarbete mellan i dag 22 medlemsstater. Sverige står utanför detta samarbete. I den EU-politiska deklaration som statsministern avgav i kammaren den 13 november 2019 angavs som utgångspunkt att Sverige ska delta fullt ut i EU-samarbetet och vara aktivt i utformningen av alla dess delar på ett sätt som värnar svenska intressen, vilket för regeringen bl.a. innebär att Sverige ska gå med i Eppo. Dagen efter beslutade regeringen att tillsätta en utredning som ska analysera behovet av och föreslå författningsändringar och andra åtgärder för ett svenskt deltagande (dir. 2019:82).

Utrikesutskottet noterar att frågan om Sveriges anslutning till Eppo var föremål för en överläggning i justitieutskottet den 17 december 2019. Med undantag för Sverigedemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet delade övriga partiers företrädare regeringens ståndpunkt att Sverige bör medverka till att beivra brott mot EU:s finansiella intressen, inklusive bedrägerier, penningtvätt, korruption och mutbrott som träffar EU:s budget och att samtal därför bör inledas med kommissionen med ambitionen att Sverige i framtiden ska delta i Eppo. Med hänvisning till detta avstyrker utrikesutskottet motion 2019/20:3524 (SD) yrkande 25.

Grännskydd, asyl och migration

Den europeiska gräns- och kustbevakningens (Frontex) mandat har stärkts i två omgångar sedan början av migrationskrisen 2015. Den nu gällande EU-förordningen (2019/1896) om den europeiska gräns- och kustbevakningen trädde i kraft den 4 december 2019. Utrikesutskottet noterar att den svenska ståndpunkten i förhandlingarna om förordningen behandlades vid överlägg-

ningar i justitieutskottet den 23 oktober 2018 och den 28 mars 2019. Företrädarna för samtliga partier med undantag för Vänsterpartiet ställde sig då bakom regeringens ståndpunkt att välkomna ett utökat mandat för Frontex i de delar som ger ett tydligt europeiskt mervärde och inte underminerar principen att medlemsstaterna har det grundläggande ansvaret för sin respektive gränskontroll.

Utrikesutskottet konstaterar att den nya förordningen om den europeiska gräns- och kustbevakningen ger Frontex ett utökat mandat och en stärkt kapacitet genom etableringen av en stående gränskontrollstyrka om 10 000 personer. Reformen av Frontex är nyligen beslutad, och uppbyggnaden av den stående styrkan ska pågå till 2027. Med hänvisning till detta pågående arbete avstyrker utskottet motion 2019/20:3524 (SD) yrkande 24 och 29.

När det gäller EU:s engagemang i fråga om Libyen noterar utskottet att detta bl.a. omfattar det integrerade gränsförvaltningsuppdraget EU BAM Libyen, den militära insatsen i Medelhavsområdet Eunavfor MED Irini och samarbete med internationella partner för att hantera situationen i libyska flyktingförvar. Irini-insatsen, som den sista mars 2020 ersatte den tidigare Sophia-insatsen, har som huvuduppgift att bidra till att upprätthålla vapenembargot mot Libyen. Utskottet noterar att insatsen som en sekundär uppgift också ska bistå vid kapacitetsuppbyggnaden och utbildningen av Libyens kustbevakning, särskilt för att förhindra människosmuggling.

Utskottet har tidigare i betänkandet behandlat frågor som rör Turkiet i samband med EU:s utvidgning och Syrienkonflikten. I denna del behandlas EU:s samarbete med Turkiet på migrationsområdet. Detta samarbete utgår ifrån det gemensamma uttalande som antogs vid mötet mellan EU-ländernas och Turkiets ledare den 18 mars 2016. Uttalandet syftar till att förhindra och erbjuda alternativ till irreguljär migration från Turkiet till EU samtidigt som EU ska bidra med finansiellt stöd till projekt som syftar till att förbättra situationen för flyktingar i Turkiet.

Utskottet konstaterar att genomförandet av det gemensamma uttalandet har ställts i ett nytt ljus sedan årsskiftet. I uttalanden den 4 och 6 mars 2020 motsatte sig rådet bestämt att Turkiet använder migrationstrycket för politiska syften, och rådet uppmanade Turkiet att fullt ut genomföra det gemensamma uttalandet från 2016 gentemot samtliga medlemsstater. Utskottet noterar att en process har inletts mellan EU och turkiska företrädare för att förtydliga genomförandet av det gemensamma uttalandet. Utskottet noterar också att EU ger Grekland stöd i hanteringen av situationen vid gränsen till Turkiet genom ökade insatser från europeiska gräns- och kustbevakningen (Frontex), europeiska stödkontoret för asylfrågor (Easo), EU:s civilskyddsmekanism samt genom ett tillskott på 700 miljoner euro från EU:s budget.

Utskottet vill i detta sammanhang uppmärksamma den oro som rådet uttryckte i sina slutsatser den 18 juni 2019 över den djupt bekymrande tillbakagången när det gäller rättsstatsprincipen och grundläggande rättigheter i Turkiet. Mot bakgrund av detta betonar utskottet återigen vikten av att EU agerar enligt för att upprätta respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens

principer i Turkiet. Som utskottet framhöll i betänkande 2018/19:UU10 bör EU:s politik gentemot Turkiet vara gemensam och tydlig. Samtidigt ser utskottet ett behov av konstruktiv dialog och samarbete med Turkiet.

När det gäller reformen av det gemensamma europeiska asylsystemet noterar utskottet att förhandlingar om detta, enligt skrivelsen, bara fördes i begränsad omfattning under 2019 och att de låsta positionerna om en rättvis fördelning av asylsökande mellan medlemsstaterna kvarstår. Utskottet noterar vidare att den nytillträdde kommissionen enligt sitt arbetsprogram för 2020 avser att lägga fram en ny migrations- och asylpakt för att höja tempot och ge ny styrka i reformarbetet.

Socialförsäkringsutskottet har i ett yttrande till utrikesutskottet om kommissionens arbetsprogram (2019/20:SfU4y) framhållit vikten av att reformarbetet i fråga om det gemensamma europeiska asylsystemet inte tappar fart och att kommissionen fortsätter att fokusera på att få till stånd en lösning i närtid. Socialförsäkringsutskottet betonar betydelsen av att EU tar ett helhetsgrepp om den interna och externa dimensionen av migrationsfrågorna och av att kontrollen över vilka som reser in över de yttre gränserna förbättras, samtidigt som rätten att söka asyl upprätthålls. Liksom tidigare (utl. 2019/20:UU5) instämmer utrikesutskottet i detta yttrande, med notering av att det innehåller en avvikande mening av Sverigedemokraterna.

Avslutningsvis har utrikesutskottet tagit del av socialförsäkringsutskottets behandling under föregående riksmöte (bet. 2018/19:SfU16) av motionsyrkanden om EU:s asyl- och migrationspolitik som liknar dem som utrikesutskottet behandlar i detta betänkande. Yrkandena gäller stödet till den libyska kustbevakningen och evakuering och vidarebosättning från libyska flyktingförvar samt att EU:s beslut ska respektera asyrrätten och flyktingars rättigheter. Vänsterpartiets ledamot reserverade sig mot socialförsäkringsutskottets förslag att avslå dessa yrkanden. Innevarande riksmöte har socialförsäkringsutskottet även behandlat ett motionsyrkande om ett asylsystem som bygger på principen om första säkra land (bet. 2019/20:SfU20). I denna del reserverade sig Sverigedemokraternas ledamöter. I båda ärendena avlog riksdagen motionerna mot bakgrund av socialförsäkringsutskottets motivering som hänvisar till det pågående arbetet inom EU med att reformera asyl- och migrationsregelverket.

Utrikesutskottet ser inte skäl till någon annan bedömning nu och konstaterar att det pågår ett arbete för att stabilisera situationen vid EU:s yttre gräns till Turkiet. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2019/20:3502 (SD) yrkande 7, 2019/20:3523 (V) yrkandena 7 och 22–24 samt 2019/20:3524 (SD) yrkande 27.

Jämställdhet, forskning och transport

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om EU:s jämställdhetspolitik, forskningsprogram och det transeuropeiska transportnätet.

Skrivelsen

Regeringen redogör för arbetet inom EU för jämställdhet och mot diskriminering i skrivelsens avsnitt 34. I avsnitt 41 redogör regeringen för verksamheten på området forskning och innovation. Utvecklingen på transportområdet beskrivs i avsnitt 43.

Motionen

I kommittémotion 2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 31 invänder motionärerna mot åtgärder på EU-nivå som påverkar medlemsstaternas inriktning i jämställdhetspolitiken, t.ex. i fråga om föräldraledighet och fördelning av familjerelaterat omsorgsarbete. I jämställdhetsfrågor anser motionärerna att politikens roll bör vara att underlätta tillvaron för kvinnor och män i de livssituationer som de själva har valt men att åtgärder i detta syfte inte ska vidtas på EU-nivå.

I yrkande 35 i samma motion anges att EU:s ramprogram för forskning och innovation, Horisont Europa, ska ha en begränsad budget för varje uppdrag och att den totala budgeten för programmet ska minska.

Vidare förordar motionärerna i motionens yrkande 37 att järnvägslinken mellan Göteborg och Oslo bör prioriteras i den nationella planen för transportsystemet. Sträckan är den enda som berör Sverige i den föreslagna förordningen om ett påskyndat förverkligande av det transeuropeiska transportnätet. Motionärerna framhåller att Göteborg är Norges största exporthamn och att det också är många persontransporter på västkusten.

Utskottets ställningstagande

Jämställdhet

Att främja jämställdhet är ett grundläggande värde och mål för EU, och det ska genomsyra all unionens verksamhet. Detta framgår av artikel 2 i EU-fördraget och artikel 8 i fördraget om EU:s funktionssätt. Utrikesutskottet noterar att regeringen den 22 oktober 2019 överlade med arbetsmarknadsutskottet om framtidens jämställdhetspolitik i EU. I den ståndpunkt som då behandlades, och som samtliga ledamöter delade, ingår som utgångspunkt för jämställdhetsarbetet på EU-nivå att befogenhetsfördelningen mellan EU och medlemsstaterna, nationella system för arbetsmarknad, sociala frågor och skatte- och utbildningsområdena ska respekteras, liksom subsidiaritets- och

proportionalitetsprinciperna. I ståndpunkten ingår också att EU behöver en ny kraftfull, omfattande och långsiktigt hållbar jämställdhetsstrategi efter 2019.

Kommissionen presenterade en jämställdhetsstrategi för perioden 2020–2025 i mars 2020, COM(2020) 152. Vid en överläggning om jämställdhetsstrategin den 23 april 2020 gav arbetsmarknadsutskottet stöd för regeringens ståndpunkt som den hade kompletterats under överläggningen. En avvikande ståndpunkt anmälades av Sverigedemokraternas ledamöter.

Utrikesutskottet konstaterar att det finns ett brett stöd för jämställdhetsarbetet inom EU och att det enligt den strategi för detta som kommissionen har presenterat även ingår att stärka jämställdhetsarbetet i EU:s yttre åtgärder. Frågor om jämställdhet har nyligen behandlats av utskottet i bl.a. betänkande 2019/20:UU6 med anledning av regeringens skrivelse om feministisk utrikespolitik (skr. 2019/20:17) och i betänkande 2019/20:UU15 Mänskliga rättigheter. I det senare av dessa betänkanden behandlas även hbtq-personers åtnjutande av sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, vilket omfattar varje människas lika möjligheter, rättigheter och förutsättningar att utan tvång, våld eller diskriminering kunna bestämma över sin egen kropp, sexualitet och reproduktion. I det sammanhanget framhåller utskottet bl.a. det centrala i att värna individen som rättighetsbärare och de mänskliga rättigheternas universalitet. Därför motverkar Sverige försök från vissa aktörer att, genom ett snävt fokus på familjefrågor, söka inskränka hbtq-personers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna eller befästa stereotypa könsroller. Som utskottet har framfört tidigare är EU en central aktör i det globala arbete som rör mänskliga rättigheter.

Mot bakgrund av vad som har anförts ovan avstyrker utskottet motion 2019/20:3524 (SD) yrkande 31.

Forskning och innovation

När det gäller EU:s ramprogram för forskning och innovation påminner utskottet om att kommissionen presenterade sitt förslag till nytt ramprogram för perioden 2021–2027, Horisont Europa, den 7 juni 2018 (COM(2018) 435). Horisont Europa är det nionde ramprogrammet för forskning och innovation sedan 1984. Förslagen till Horisont Europa är uppdelade på ett förslag till förordning om ramprogram, förslag till ett särskilt program för genomförandet och ett kompletterande program för forskning och utbildning inom Euratom. Utrikesutskottet noterar vidare att utbildningsutskottet vid ett flertal tillfällen har överlagt om det kommande ramprogrammet för forskning och innovation, Horisont Europa. Utbildningsutskottet överlade med regeringen i frågan vid fyra tillfällen under 2019. Den 7 februari överlade utbildningsutskottet med regeringen om det särskilda programmet för Horisont Europa. Utbildningsutskottet begärde då en ny överläggning med uppdaterat underlag (den 12 februari), och Sverigedemokraterna anmälde en avvikande mening. Vid det andra tillfället anmälde Vänsterpartiet, Moderaterna och Sverigedemokraterna

varsin avvikande mening. Den 12 september 2019 överlade utbildningsutskottet med regeringen om synergier med andra program för Horisont Europa, där Sverigedemokraterna anmälde en avvikande mening.

Utskottet överlade därefter den 14 november med regeringen om programmets inledande skäl samt bilaga IV: Synergieffekter med andra program, där Vänsterpartiet anmälde en avvikande mening.

Avseende yrkandet om Horisont Europa konstaterar utskottet att regeringens övergripande mål för förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram för åren 2021–2027 är att budgeten ska minska. Regeringen skriver i faktapromemoria 2017/18:FPM155 att en del av det generella målet för nästa budgetperiod är att omprioriteringar bör göras inom den minskade totala ramen till förmån för gemensamma åtgärder som rör konkurrenskraft, forskning och innovation. Utskottet noterar att det av den senaste samlade lägesrapporten från Vinnova (Horisont 2020 – Årsbok 2018) framgår att Sverige återfinns bland de tio mest framgångsrika länderna i det nuvarande ramprogrammet, Horisont 2020. Därtill har svenska organisationer, enligt rapporten, beviljats totalt 1,3 miljarder euro sedan 2014, vilket motsvarar 3,5 procent av ramprogrammets fördelade medel.

Utskottet påminner även om betänkande 2018/19:UbU14, där utbildningsutskottet understryker betydelsen av att Sverige i hög utsträckning tar del av EU:s forskningsmedel och konstaterar att utvecklingen i detta avseende har varit positiv.

Utskottet konstaterar att EU-finansierad forskning och innovation är till allmänuropeisk nytta genom att bl.a. bidra till gränsöverskridande tvärvetenskapliga nätverk som kan sprida kunskap och höja medlemsländernas kompetens samt bidra till att stärka nationella strukturer för forskning och innovation. Gemensamma investeringar på det området stärker Europas konkurrenskraft.

Med detta avstyrker utskottet motion 2019/20:3524 (SD) yrkande 35.

Det transeuropeiska transportnätet

När det gäller förverkligandet av det transeuropeiska transportnätet (Smart TEN-T) framgår av skrivelsen att rådet i förhandlingarna har avgränsat den föreslagna förordningens tillämpningsområde betydligt. För svenskt vidkommande omfattas endast järnvägsleden mellan Göteborg och Oslo av den allmänna inriktning som rådet antog den 2 december 2019. Utrikesutskottet noterar att trafikutskottet vid en överläggning den 28 november 2019 utan avvikande meningar delade regeringens ståndpunkt att stödja rådets allmänna inriktning, som ansågs vara en välbalanserad kompromiss i förhållande till kommissionens ursprungliga förslag.

Vidare noterar utrikesutskottet att riksdagen den 18 mars 2020 avslog motionsyrkanden om gränsöverskridande transporter enligt trafikutskottets förslag i betänkande 2019/20:TU7, mot vilket Moderaterna, Sverigedemokra-

terna och Liberalerna hade reservationer. I betänkandet välkomnar trafikutskottet regeringens uttalanden om vikten av gränsöverskridande trafik med grannländerna och aviserade insatser för detta. I de uttalanden som välkomnas ingår bl.a. att regeringen avser att ta initiativ till dialog med den norska regeringen om utvecklingen av stråket Göteborg–Oslo m.fl. gränsöverskridande stråk, och att det finns ett särskilt behov av att länderna gemensamt utreder hur järnvägsförbindelserna i dessa stråk kan stärkas. I uttalandena ingår också att Sverige ska delta aktivt för att utveckla EU:s godskorridorer på järnväg och utveckla järnvägsförbindelserna till Norge, liksom i att genomföra TEN-T-förordningen och att beakta EU:s mål i planeringen av transportinfrastrukturen.

Mot bakgrund av vad som har anförts ovan anser utskottet att det saknas skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motion 2019/20:3524 (SD) yrkande 37 och att yrkandet således bör avstyrkas.

Övriga yrkanden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som har beretts i en förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns ett antal motioner som är föremål för förenklad motionsberedning enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med promemorian Förenklad motionsberedning under valperioden 2018–2022 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2018. Utskottet har vid en genomgång och beredning funnit att de motioner som återfinns i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott dessa motioner.

Reservationer

1. EU:s övergripande utveckling, punkt 1 (C)

av Kerstin Lundgren (C) och Per Lodenius (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 5 och avslår motionerna

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 10,

2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 4 och

2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi vill att EU ska vara rustat för att möta de gränsöverskridande hot och utmaningar som unionen står inför, även om det skulle innebära en breddning av de uppgifter som unionen har i dag. Sverige ska enligt oss driva på för att medlemsstaterna genomför EU-samarbetet i frågor där bättre samverkan i dag är nödvändig. Dit hör bl.a. EU:s inre marknad, arbetet mot den organiserade och gränsöverskridande brottsligheten, terrorism, försvar och cyberhot, migrationsfrågan samt arbetet för en bättre och mer effektiv miljö- och klimatpolitik. Detta bör riksdagen tillkänna för regeringen.

2. EU:s utvidgning, punkt 2 (V)

av Lotta Johnsson Fornarve (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3356 av Yasmine Posio m.fl. (V) yrkande 11 och avslår motionerna

2019/20:767 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 13 i denna del,
2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 8 och
2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

I dag har flera länder med en historia av omfattande diskriminering och förföljelse av hbtq-personer ansökt om medlemskap i EU. Erfarenheterna från länder som Rumänien, Slovakien och Lettland visar att det inte räcker att ansökarländerna formellt uppfyller de lagmässiga kraven. Ansökarländer behöver även uppvisa ett engagemang för att arbeta mot diskriminering på grund av sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktäristika.

Alla kandidatländer som nu förhandlar om ett medlemskap i EU brottas med stora utmaningar när det gäller respekten för hbtq-personers rättigheter. Det gäller inte minst Turkiet där pride stoppats vid flera tillfällen, transpersoner mördas och president Erdoğan vid upprepade tillfällen har gjort homofoba uttalanden. I Serbien har prideparader attackerats eller helt stoppats, och var fjärde hbtq-person i landet uppger att hen utsatts för våld på grund av sin sexualitet, sin könsidentitet eller sitt könsuttryck.

Jag anser därför att Köpenhamnskriterierna behöver skärpas när det gäller hbtq-personers rättigheter så att det uttryckligen framgår av kriterierna att ett land som diskriminerar hbtq-personers rättigheter inte kan bli medlem i EU. Detta bör riksdagen tillkänna för regeringen.

3. EU:s utvidgning, punkt 2 (L)

av Joar Forssell (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 13 i denna del och avslår motionerna

2019/20:767 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2019/20:3356 av Yasmine Posio m.fl. (V) yrkande 11,

2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 8 och

2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

Jag anser att förhandlingarna med Turkiet om medlemskap i EU helt bör avslutas med anledning av den rådande politiska situationen i Turkiet.

Medlemskap ska vara möjligt för de europeiska länder som driver en demokratisk politik, värnar om mänskliga rättigheter och rättsstatens principer och har en marknadsekonomi. I länder som är villiga att göra de reformer som krävs för ett medlemskap ska EU bistå med aktivt stöd och visa tydliga och högt ställda krav. Processen ska vara möjlig att avbryta när utvecklingen går åt fel håll.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

4. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 (KD)

av Robert Halef (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 4 och

avslår motionerna

2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 10 och

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Jag anser att EU är och ska vara det centrala forumet för svensk utrikes- och säkerhetspolitik. EU:s styrka ligger i en utrikespolitik baserad på normer och värderingar. Som världens näst största ekonomi, världens största handelspart och världens största biståndsgivare har EU möjlighet att påverka utvecklingen i världen genom en rad olika kanaler. Jag vill se att regeringen driver på för en mer aktiv, samstämmig och handlingskraftig europeisk utrikespolitik där främjandet av demokrati och ökad respekt för mänskliga fri- och rättigheter har absolut prioritet.

EU kan och ska spela en central roll i omvärlden och verka för fred, frihet och säkerhet. För att det ska vara möjligt anser jag att det krävs tydligare visioner, förstärkt samarbete och högre effektivitet i genomförandet av den gemensamma utrikespolitiken.

Att EU talar med en röst i utrikespolitiken är väsentligt för medlemsländernas intressen. Att regioner i EU:s direkta och indirekta närhet stabiliseras och reformeras med mänskliga rättigheter som kärnvärde är av största vikt.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

5. En global EU-sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 4 (S, V, MP)

av Olle Thorell (S), Janine Alm Ericson (MP), Lotta Johnsson Fornarve (V), Helene Hellmark Knutsson (S), Ida Karkiainen (S), Isak From (S) och Joakim Sandell (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:763 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2,

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 5,

2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 5 i denna del och

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 3 i denna del.

Ställningstagande

I samband med förra årets behandling av motionsyrkanden om en global EU-sanktionslagstiftning ansåg utskottet att Sverige ska samarbeta med andra EU-länder i syfte att få fram en global tematisk EU-lagstiftning om individuella MR-sanktioner och att förutsättningarna för en svensk nationell lagstiftning för detta bör utredas om det visar sig att en gemensam EU-lagstiftning inte skulle vara en framkomlig väg (bet. 2018/19:UU10).

Utskottet har nära följt diskussionerna i rådet om att införa en global sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter. Dessa diskussioner rör sig nu framåt och vi anser därför att det saknas anledning för riksdagen att i detta läge rikta ett tillkännagivande till regeringen. Därmed bör motionsyrkandena avslås.

6. En global EU-sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 4 (SD)

av Angelika Bengtsson (SD), Ebba Hermansson (SD) och Fredrik Lindahl (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:763 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2 och avslår motionerna

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 5,
2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 5 i denna del och
2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 3 i denna del.

Ställningstagande

Även om det inte är enkelt att förhindra brott mot mänskliga rättigheter i länder som inte har ett fungerande rättssamhälle eller demokratiska institutioner finns det sätt att minska risken för korruption eller brott mot mänskliga fri- och rättigheter. Olika varianter av Magnitskijlagar, likt den som först antogs av USA 2012, har antagits av flera länder. Bland dessa finns Estland, Lettland, Litauen, Storbritannien och Kanada. Syftet med lagarna är att straffa personer som gjort sig skyldiga till brott mot mänskliga rättigheter, oavsett deras nationalitet.

Riktade s.k. Magnitskijstraff anses vara mycket effektiva eftersom de straffar just de som är ansvariga samtidigt som vanliga medborgare inte drabbas. Lagstiftningen kan också verka avskräckande eftersom sanktionen blir kännbar för den enskilde.

Vi anser inte att EU bör fatta beslut om Magnitskijstraff. Däremot anser vi att EU kan ha en roll i att främja effektiva sanktioner genom att bidra till tids- och innehållsmässig samordning av medlemsstaternas beslut om detta. Vi anser därför att regeringen bör verka för en synkronisering av Magnitskijstraff inom EU. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

7. En nationell sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 5 (M)

av Hans Wallmark (M), Karin Enström (M) och Lotta Finstorp (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 5 i denna del och avslår motionerna

2019/20:763 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,

2019/20:2827 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 3 och

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 3 i denna del.

Ställningstagande

För oss är en Magnitskijlagstiftning på EU-nivå prioriterad. En process för detta har påbörjats. Om den processen inte skulle fullföljas anser vi att Sverige bör införa en nationell Magnitskijlagstiftning. I ett sådant skede bör Sverige dessutom söka samarbete med andra likasinnade länder för att driva frågan om att införa Magnitskijlagstiftning. Detta samarbete bör även inkludera relevanta länder utanför EU, som Norge och Island. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

8. En nationell sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 5 (SD)

av Angelika Bengtsson (SD), Ebba Hermansson (SD) och Fredrik Lindahl (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:763 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 och
avslår motionerna
2019/20:2827 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 3,
2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 5 i denna del och
2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 3 i denna del.

Ställningstagande

Även om det inte är enkelt att förhindra brott mot mänskliga rättigheter i länder som inte har ett fungerande rättssamhälle eller demokratiska institutioner finns det sätt att minska risken för korruption eller brott mot mänskliga fri- och rättigheter. Olika varianter av Magnitskijlagar, likt den som först antogs av USA 2012, har antagits av flera länder. Bland dessa finns Estland, Lettland, Litauen, Storbritannien och Kanada. Syftet med lagarna är att straffa personer som gjort sig skyldiga till brott mot mänskliga rättigheter, oavsett deras nationalitet.

Riktade s.k. Magnitskijstraff anses vara mycket effektiva eftersom de straffar just de som är ansvariga samtidigt som vanliga medborgare inte drabbas. Lagstiftningen kan också verka avskräckande eftersom sanktionen blir kännbar för den enskilde. Vi anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag till en svensk Magnitskijlagstiftning. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

9. En nationell sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 5 (C, L)

av Kerstin Lundgren (C), Joar Forssell (L) och Per Lodenius (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2827 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 3 och

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 3 i denna del och avslår motionerna

2019/20:763 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 och

2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 5 i denna del.

Ställningstagande

Vi konstaterar att det inom EU pågår diskussioner om att införa en gemensam EU-lagstiftning som möjliggör s.k. Magnitskijsanktioner. Även om det finns tecken på att arbetet förs framåt finns det risk för att EU-processen blir utdragen, och utgången är osviss.

Vi anser därför att Sverige ska ta fram ett förslag till en nationell Magnitskijlag. I utredningen av frågan ska man pröva förutsättningarna för att samla en koalition av villiga bakom en likartad lagstiftning, t.ex. med lika-sinnade länder som de nordisk-baltiska i NB8-kretsen. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

10. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 6 (M, C)

av Hans Wallmark (M), Kerstin Lundgren (C), Karin Enström (M), Lotta Finstorp (M) och Per Lodenius (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 11 och

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 3 i denna del och avslår motionerna

2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 13 i denna del,

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 9 och 10,
2019/20:3357 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 13, 15 och 19,
2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 13 och
2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 11.

Ställningstagande

Mycket av den säkerhetspolitiskt försämrade situationen i vårt närområde härrör från rysk aggressivitet gentemot sina grannar. Ryssland har med propaganda, korruption och hybridkrigföring sökt destabilisera och stoppa länder som själva valt att närma sig till EU. När det inte lyckats har rysk militär satts in. Sedan Georgienkriget 2008 har Ryssland startat ett ambitiöst program för att stärka landets militärmakt. Under den nuvarande regimen har Ryssland dessutom visat att landet inte väjer för att använda militära medel för att flytta på gränser, som var fallet vid aggressionen mot Ukraina och den illegala annekteringen av Krim 2014. Detta är helt oacceptabelt. Rysslands ockupation måste upphöra. Den europeiska säkerhetsordningen där varje land bestämmer över sina egna vägval utan hot och våld från andra länder måste återupprättas.

EU:s ekonomiska sanktioner mot Ryssland har införts som ett svar på rysk aggression och annekteringen av Krim. Att EU har kunnat enas om omfattande sanktioner mot Ryssland och hålla fast vid dem över tid har varit ett styrkebesked för EU. Sanktionerna riktas mot personer och företag som bär ett ansvar för den uppkomna situationen i Ukraina och inkluderar bl.a. att frysa ryska tillgångar, importförbud mot vissa varor och reseförbud till EU för vissa individer. Även USA och andra länder har infört liknande åtgärder. Sverige bör verka för att EU:s sanktionsregim mot Ryssland bibehålls och utökas om inte Rysslands krigföring och annektering av Ukraina upphör. Sanktionerna är en viktig markering från EU:s sida mot ryska brott mot internationell rätt och sätter ekonomiskt tryck på Ryssland. Detta bör riksdagen tillkänna för regeringen.

11. Brottsbekämpning, gränsskydd, asyl och migration, punkt 10 (SD)

av Angelika Bengtsson (SD), Ebba Hermansson (SD) och Fredrik Lindahl (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3502 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 7 och avslår motionerna
2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 7 och 22–24 samt
2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 23–27 och 29.

Ställningstagande

I månadsskiftet mellan februari och mars meddelade Turkiet att fri lejd kommer att ges åt 100 000 migranter att okontrollerat ta sig över gränsen till Europa. Det innebär att Turkiet gör verklighet av de hot genom vilka landet utpressat EU på enorma summor pengar, allt för att EU formellt ska kunna behålla en föråldrad, skadlig och ohållbar migrationslagstiftning. Medlemsstaterna har i olika grad anpassat sig efter den nya verklighet som nu råder där legitima skyddsbehövande ersatts av ekonomiska migranter och andra personer utan skyddsskäl som tar tillfället i akt att söka sig till Europa och Sverige. Asylrätten kan samtidigt inte upprätthållas eftersom det i praktiken många gånger visat sig svårt att verkställa utvisningar när någon väl tagit sig in i ett land på illegal väg.

Det är väl känt att en stor andel av de migranter som Turkiet nu skickat mot Europas gränser har Sverige som slutdestination. Samtidigt har vi i Sverige lärt oss läxan allra sämst. Sveriges agerande inför den migrationskris som kulminerade 2015 var alltför saktfärdigt och de åtgärder som vidtogs har dessutom med tiden successivt urvatnats. Detta har lett till en asylkollaps, vars effekter nu märks i hela det svenska samhället. När vi nu ser upprinnelsen till en ny anstormning krävs skarpa åtgärder med reell effekt. Med anledning av denna allvarliga händelseutveckling väckte Sverigedemokraterna en motion med ett antal förslag i en handlingsplan för att motverka en ny migrationskris.

Ett av de förslag som riksdagen släppte fram för behandling är att det stöd och bistånd som för närvarande riktas till Turkiet som stat eller dess myndigheter, både för svensk del och sådant som förmedlas via EU eller dess medlemsstater, omgående bör upphöra. Dessa medel bör i stället riktas om till att motverka effekterna av Turkiets provokationer, t.ex. genom Frontex eller nationella skyddsåtgärder som vidtas av Grekland. Detta anser vi att riksdagen bör tillkännage för regeringen.

Vi står givetvis fortfarande bakom de ståndpunkter som framförts i våra motioner som behandlas i betänkandet. Under de nu rådande förhållandena har vi emellertid valt att inte föra alla yrkanden till kammaren för behandling.

12. Brottsbekämpning, gränsskydd, asyl och migration, punkt 10 (V)

av Lotta Johnsson Fornarve (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 7 och
avslår motionerna

2019/20:3502 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 7,
2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 22–24 och
2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 23–27 och 29.

Ställningstagande

Vänsterpartiet har länge kritiserat utvecklingen i Turkiet och uppmanat Sverige och EU att agera kraftigare. EU har inte vågat agera mot Turkiet av rädsla för att Erdoğan skulle säga upp det skamliga avtal som hindrar flyktingar från att ta sig från Turkiet till Europa.

Under början av 2020 har problemen med avtalet blivit alltmer uppenbara. När den turkiska regimen hotade att skicka samtliga landets flyktingar till gränsen mot Grekland reagerade EU genom att till varje pris försöka hålla människor på flykt borta från Europa. EU:s kritik mot Turkiet är fortfarande försiktig och flyktingarna hamnar i kläm i stormaktsspelet mellan EU och Turkiet.

Det är hög tid för EU att säga upp avtalet och tydligt agera mot förtrycket av oppositionella och inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter i Turkiet. Jag anser därför att regeringen bör verka för att EU avbryter flyktingavtalet med Turkiet och agerar för att våldet och repressionen mot oppositionella upphör i Turkiet och för att alla som fängslats på politisk grund frigges. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

Särskilt yttrande

EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V) anför:

Kvalificerad majoritet som beslutsform i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken

Regeringens underlag är i nuläget otillräckligt för att bedöma konsekvenserna för svensk utrikespolitik. Det är otydligt vilka konsekvenser en förändring skulle få ur ett konstitutionellt perspektiv. Det är också mycket otydligt vilka delar som regeringen anser ska omfattas av förändringen med ökad användning av kvalificerad majoritet.

Vänsterpartiet är motståndare till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Kravet på konsensus leder till att EU ofta hindras från att ta progressiva positioner i viktiga frågor, t.ex. att försvara aborträtten och stärka satsningar på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Det leder också ofta till att EU agerar långsamt och vagt, med urvattnade skrivningar. Det betyder inte att vi vill gå mot en ordning där majoritetsbeslut gäller. Med en sådan ordning skulle risken för att utrikespolitiken kapas av de reaktionära och rasistiska krafterna i Europa öka. Vänsterpartiet vill i stället att utrikespolitiken återgår till att bli en helt nationell kompetens. I en sådan ordning skulle svensk utrikespolitik bli starkare och mer relevant i sin omvärld.

EU:s utrikespolitik måste också bli mer konsekvent. I dag behandlas lika fall olika beroende på vilka länder det handlar om. Ekonomiska och politiska relationer har större betydelse än respekten för mänskliga rättigheter och folkrätten. Regeringen bör verka för att EU konsekvent står upp för mänskliga rättigheter, folkrätten och demokratin i sina relationer till andra länder.

Det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco)

Vänsterpartiet motsätter sig Sveriges deltagande i Pesco och utvecklingen mot ett alltmer militariserat EU. Sverige har sakta men säkert alltmer frångått en traditionell och framgångsrik säkerhetspolitik som byggt på militär alliansfrihet, nedrustning, fredliga lösningar på konflikter, stöd till FN och solidaritet med tredje världen. Sedan vi blev medlemmar i Europeiska unionen har den svenska militära alliansfriheten urholkats alltmer. I dag är vi med och bidrar till militariseringen av EU, vårt samarbete med Nato stärks och det uppstår allt oftare frågetecken kring de internationella militära insatser vi deltar i.

Deltagandet i Pesco innebär ytterligare ett steg i samma riktning. Vänsterpartiet är emot denna utveckling. Ett deltagande i Pesco innebär dessutom en rad åtaganden som rör viktiga försvars- och säkerhetspolitiska områden. De deltagande medlemsstaterna åtar sig att arbeta för att de gemensamma

målsättningarna ska uppfyllas. Det handlar bl.a. om investeringar i försvarsmateriel, om att ge stöd till gemensamma EU-insatser och bidra till EU:s stridsgrupper, snabbare militär rörlighet mellan länderna samt om att genomföra stridsgruppsövningar – en rad åtgärder som kan komma att påverka framtida försvarsbudgetar.

Pesco är ett samarbete av mellanstatlig karaktär, någonting regeringen lutar sig mot i propositionen om Sveriges deltagande (prop. 2017/18:44). Icke desto mindre innebär samarbetet en tydlig inriktning där målet är att bygga en tätare försvarsunion inom EU. Man motiverar ett svenskt deltagande med komplexa säkerhetspolitiska utmaningar i Europa. Men utvecklingen av en alltmer militariserad union bidrar snarare till ökad upprustning och oro än till minskade spänningar.

Vänsterpartiet menar att en oberoende och militärt alliansfri utrikespolitik är avgörande för Sveriges handlingsfrihet även i framtiden. Vi vill att Sverige främst ska inrikta sin internationella säkerhetspolitik på fredliga lösningar och på att förebygga kriser snarare än att förespråka militära lösningar. EU är i dag långt ifrån att vara det s.k. fredsprojekt som det så ofta misstas för att vara. Starka krafter inom EU arbetar för att militarisera unionen. Federalistiska strömningar arbetar aktivt för ett militariserat Europas förenta stater, och det europeiska militärindustriella komplexet ser sin chans att göra stora pengar på vapen och militärutrustning. Sverige har tidigare intagit en förhållandevis skeptisk hållning till en sådan utveckling.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2019/20:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2019.

Följdmotionerna

2019/20:3523 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva frågan om konditionalitet när medlemsländerna förhandlar om långtidsbudgeten för 2021–2027, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska fortsätta att verka för en minskning av EU:s budget samt börja driva på för en klimatomställning i stället för militarisering och gränsbevakning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU inför en feministisk budget, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska verka för att den europeiska gröna given ska innehålla bindande mål på 70 procents minskade utsläpp till 2030 och nollutsläpp till 2040 samt kompletterande mål för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att alla EU:s handelsavtal ska innehålla bindande miljö- och klimatklausuler samt att inga avtal ska tecknas med länder som inte skrivit under Parisavtalet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör verka för en uppdatering av det juridiska ramverket så att det blir ett kraftfullt verktyg för att förhindra brott mot naturen genom att inkludera ekocid i Romstadgan och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU avbryter flyktigavtalet med Turkiet och agerar för att våldet och repressionen mot oppositionella upphör i Turkiet och att alla som fängslats på politisk grund frigges, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att förhandlingarna med Turkiet om ett medlemskap ska frysas och alla de förmåner som förmedlemskapsprogrammet ger omedelbart ska dras in och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom EU bör verka för ett ökat mellanfolkligt utbyte och samarbete mellan befolkningarna i EU och Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU konsekvent står upp för mänskliga rättigheter, folkrätten och demokratin i sina relationer till andra länder och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU:s riktlinjer för export av krigsmateriel innebär ett förbud av export till länder som kränker de mänskliga rättigheterna, diktaturer och krigförande stater och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU inför ett vapenembargo mot de stater som ingår i den saudiskledda koalitionen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för ett EU-gemensamt vapenembargo mot Turkiet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att inga fler odemokratiska EU-handelsavtal tecknas och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU försvarar kvinnors ekonomiska rättigheter och inför en feministisk handelspolitik, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att alla EU-länder ska ge minst 0,7 procent av bni i utvecklingsbistånd och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att alla EU-länder ger minst 0,2 procent av bni till de minst utvecklade länderna och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör motsätta sig att EU fördjupar sitt samarbete med Israel på något område och suspendera det nuvarande associeringsavtalet så länge Israel inte avvecklar bosättningarna och vägspärrarna på ockuperat område, avbryter blockaden av Gaza och upphör med byggandet av muren på Västbanken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ till att EU inför ett vapenembargo mot Israel och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU kräver att den utlovade folkomröstningen om Västsaharas självständighet hålls och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU säkerställer att handelsavtal och fiskeavtal mellan EU och Marocko, i enlighet med EU-domstolens beslut, inte innefattar Västsaharas territorium så länge Västsaharas folk, via deras legitima representant Polisario, inte har gett sitt samtycke, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU slutar finansiera den libyska kustbevakningen och att relationer med Libyen ska bygga på full respekt för asylrätten och mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige genom EU och FN:s flyktingorgan (UNHCR) bör agera för en snabb evakuering och vidarebosättning av flyktingar och asylsökande från Libyen och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör motverka alla beslut som innebär att asylrätten och flyktingars mänskliga rättigheter kränks och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för ett regelverk som innebär öppna böcker, minskade förmåner och sänkta politikerarvoden för alla EU-parlamentariker och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU-parlamentet endast ska sammanträda i Bryssel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:3524 av Lars Andersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den övergripande utvecklingen i EU och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rådet för allmänna frågor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s utrikestjänst och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU och den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU som aktör i FN och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Turkiet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den europeiska civilskyddsmekanismen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konsulär beredskap och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den gemensamma handelspolitiken och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den externa investeringsplanen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s bilaterala och regionala förbindelser och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sanktioner mot Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fredsprocessen i Mellanöstern och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Syrien och Irak och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s makrofinansiella stöd till länder som inte är medlemmar i unionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationell suveränitet i skattepolitiken och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bolagsbeskatning och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om beskattning av den digitala ekonomin och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den andel av svenska momsintäkter som EU tar från Sverige bör upphöra och endast gå till svensk statsbudget och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mellanstatligt administrativt samarbete kring momsbedrägerier och informationsdelning och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bekämpande av skattebrott och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en överstatlig europeisk skattemyndighet och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om datalagring och tillkännager detta för regeringen.

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förordningen om en europeisk kust- och gränsbevakning och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo) och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om alternativ till frihetsberövanden och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fungerande asylsystem och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrat samarbete inom återvändandearbetet och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka EU:s yttre gränser och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sysselsättnings- och socialpolitik på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jämställdhetspolitik på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av direktivet om balans mellan arbete och privatliv och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att varje enskild medlemsstat bör få utveckla och uppdatera sina egna sociala trygghetssystem även när det gäller antimikrobiell resistens och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om europeisk konkurrenskraft och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Horisont Europa och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Fonden för ett sammanlänkat Europa och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om påskyndat förverkligande av det transeuropeiska transportnätet Smart TEN-T och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energiunionen och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energiförsörjningstrygghet och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s gemensamma jordbrukspolitik och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fiskeripolitiken är en mellanstatlig angelägenhet som bör hanteras på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om djurskydd och livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om viltvård och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatpolitiken bör ha ett globalt perspektiv och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Parisavtalet och dess genomförande och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s utsläppshandelssystem och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avfallshantering och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att avveckla Erasmus plus och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ungdomspolitiken är en nationell angelägenhet och att den europeiska ungdomspolitiken inte bör ha som mål att få ungdomar att knyta an bättre till EU-projektet och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det inte bör ske någon harmonisering på kulturområdet inom EU och att kulturpolitiken även i fortsättningen ska vara en nationell angelägenhet och tillkännager detta för regeringen.

Motion väckt med anledning av händelse av större vikt

2019/20:3502 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omfördela bistånd som i dag går till Turkiet till Grekland och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:36 av Désirée Pethrus (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU blir ledande i genomförandet av Agenda 2030 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU:s bistånd efterlever de kriterier som

biståndskommittén OECD-Dac har fastslagit och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i förhandlingarna om EU:s långtidsbudget bör verka för att biståndet till civilsamhället, mänskliga rättigheter, jämställdhet och SRHR får ökad prioritet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU bör intensifiera sina insatser mot korruption och sätta större press på mottagarländer och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att plattformen EU Aid Explorer utvecklas ytterligare så att informationen om unionens biståndsinsatser blir mer fullständig och tydlig och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:135 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ till ett vapenembargo inom EU och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:219 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU:s klimatbistånd ska vara additionellt och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:529 av Désirée Pethrus (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör upprätthålla och utveckla de goda relationerna och det nära samarbetet med Storbritannien post-brexite och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ställa sig bakom kommissionens krav om att enskilda medlemsländers vetorätt slopas avseende beslut i utrikesfrågor såsom beslut rörande mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU-stridsgrupper och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:760 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s institutioner inte ska ha behörighet att föra Sveriges talan inom FN och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:763 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en svensk lagstiftning för Magnitskijsanktioner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU-gemensamma Magnitskijsanktioner och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:767 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla förmedlemskapsstödet till Turkiet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avsluta medlemskapsförhandlingarna och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:775 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att ytterligare skärpa EU:s sanktioner mot Ryssland om inte situationen för utsatta grupper förbättras avsevärt och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:776 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en tydligare regional strategi för Syrienkrisen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom FN och EU verka för en översyn av de sanktioner som riktas mot Syrien i syfte att ge lindring till civila och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:779 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att hjälpa vissa bönder inom UNODC:s skördeutbytesprogram att lättare kunna sälja sina produkter i Europa och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1281 av Désirée Pethrus (KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att jämställdhetsarbetet får en mer framskjutet roll i EU:s utvecklingsarbete och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1555 av Jan R Andersson (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en svensk lagstiftning för Magnitskijsanktioner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en europeisk lagstiftning för Magnitskijsanktioner och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1915 av Joar Forssell (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU utvecklas till en federation och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s inriktning i utrikespolitiken och ändring av beslutsförfarandet inom dessa frågor och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brexit och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fortsatt utvidgning av EU och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2112 av Maria Nilsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa s.k. Magnitskij-sanktioner i EU och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på för en mer aktiv, samstämmig och handlingskraftig europeisk utrikespolitik där främjandet av demokrati och ökad respekt för mänskliga fri- och rättigheter har absolut prioritet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en Magnitskijlag inom EU och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontinuerligt utvärdera EU:s globala strategi i syfte att utreda om den uppfyller ändamålen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör initiera en ny översyn av EU:s grannskapspolitik och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sanktioner mot Ryssland för att få ett slut på kriget och den allvarliga situationen i östra Ukraina och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om östliga partnerskapet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU bör fortsätta att spela en aktiv roll som politisk och ekonomisk partner till Tunisien för att främja demokratisk utveckling och kampen mot terrorism, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-avtal med länder som får del av EU:s handelsvillkor och bistånd ska innehålla en klausul om reformer som syftar till de mänskliga fri- och rättigheternas efterlevande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s försvarssamarbete och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2827 av Fredrik Malm m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta sanktioner mot Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en svensk Magnitskij-lag och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom EU verka för att Nord Stream 2 stoppas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU:s sanktioner mot Ryssland utvidgas till att också omfatta energisektorn och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en EU-gemensam Magnitskijlagstiftning och om detta inte lyckas gå vidare med nationell lagstiftning samt samarbete med likasinnade och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör agera för att upprätthålla sanktionerna mot Ryssland och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av fortsatt sanktionspolitik gentemot Ryssland, att Magnitskijsanktioner bör införas i EU och att förutsättningarna för att införa Magnitskijsanktioner i Sverige bör utredas och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att upprätthålla den europeiska säkerhetsordningen, där alla länder har rätt att göra sina säkerhetspolitiska val utan hot om våld, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU ska vara rustat för att möta de gränsöverskridande hot och utmaningar som unionen står inför och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU i handling och genom resultat bör visa att demokrati, mänskliga rättigheter, marknadsekonomi och klimatansvar är vägen framåt och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige och EU ska värna goda relationer med Storbritannien efter dess utträde ur EU och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3356 av Yasmine Posio m.fl. (V):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva på för att EU:s utvecklingspolitik ska bidra till att stärka hbtq-personers rättigheter i världen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Köpenhamnskriterierna behöver skärpas avseende hbtq-personers rättigheter så att det uttryckligen framgår att ett medlemsland som diskriminerar hbtq-personers rättigheter inte kan bli medlem i EU, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:3357 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska stå upp för Ukrainas suveränitet och folkrättens principer och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN bör verka för att de stridande parterna ska respektera folkrätten, upphöra med attacker på civila och tillåta införsel av humanitär hjälp till civilbefolkningen och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska stå upp för Georgiens suveränitet och folkrättens principer och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Övriga yrkanden som avstyrks av utskottet

Motion	Motionärer	Yrkanden
12. Övriga yrkanden		
2019/20:36	Désirée Pethrus (KD)	1 och 3–6
2019/20:135	Håkan Svenneling m.fl. (V)	23
2019/20:529	Désirée Pethrus (KD)	1 och 9
2019/20:671	Roger Richthoff m.fl. (SD)	10
2019/20:760	Markus Wiechel m.fl. (SD)	4
2019/20:775	Markus Wiechel m.fl. (SD)	1
2019/20:776	Markus Wiechel m.fl. (SD)	1 och 3
2019/20:779	Markus Wiechel m.fl. (SD)	5
2019/20:1281	Désirée Pethrus (KD)	5
2019/20:1555	Jan R Andersson (M)	1 och 2
2019/20:1915	Joar Forssell (L)	
2019/20:2112	Maria Nilsson (L)	
2019/20:2818	Lars Adaktusson m.fl. (KD)	6, 8, 11 och 16
2019/20:2827	Fredrik Malm m.fl. (L)	2, 4 och 5
2019/20:3261	Kerstin Lundgren m.fl. (C)	4 och 16
2019/20:3523	Håkan Svenneling m.fl. (V)	2, 3, 6, 9–12, 14, 15, 18–21, 25 och 26
2019/20:3524	Lars Andersson m.fl. (SD)	3–8, 12–14, 16–19, 21, 22, 28, 30, 32–34, 36 och 38–51